

YHTEISÖLLISYYS RITAHARJUN PÄIVÄKODISSA

Vanhempien näkemyksiä yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta

Anne Ylitalo

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Lapsi- ja nuorisotyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2013

TIIVISTELMÄ

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU, Sosiaaaliala

Koulutusohjelma:	Sosiaaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyön tekijä:	Anne Ylitalo
Opinnäytetyön nimi:	Yhteisöllisyys Ritaharjun päiväkodissa
Sivuja (joista liitesivuja):	46 (5)
Päiväys:	25.4.2013
Opinnäytetyön ohjaajat:	Kaisu Vinkki, Timo Marttala
<p>Opinnäytetyön kuvaus: Opinnäytetyöni tavoitteena on kartoittaa, millaisena vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisöllisyyden sekä millainen näkemys heillä on kasvatuskumppanuudesta ja sen toteutumisesta. Ja onko vanhempien kokemuksien pohjalta omahoitajuudella vaikutusta kasvatuskumppanuuden syntymiseen ja rakentumiseen.</p> <p>Teoreettinen ja käsitteellinen kuvaus: Yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus perustuvat vastavuoroiseen vuorovaikutukseen, molemmiin puoliseen kunnioittamiseen, kuunteluun sekä aitoon läsnäoloon. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta sekä tuoda esille vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyyden sekä kasvatuskumppanuuden onnistumisesta päivittäisessä toiminnassa.</p> <p>Metodologinen esittely: Tutkimukseni on rajattu koskemaan vanhempaintoimikunnan vanhempia sekä yhden lapsiryhmän satunnaisesti valittua kahta perhettä. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja aineisto on kerätty Webropol – kyselylomakkeen muodossa. Analyysi on toteutettu teemoittelemalla.</p> <p>Keskeisimmät tutkimustulokset ja johtopäätökset: Tutkimukseni johtopäätöksenä voin todeta, että yhteisöllisyys mahdollistaa toimivan kasvatuskumppanuuden syntymistä ja, että omahoitajuus tukee kasvatuskumppanuuden syntymistä ja rakentumista. Päiväkodin henkilöstöllä on tärkeä rooli yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden luomisessa, koska varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on lapsi ja hänen tarpeidensa huomioiminen yhteistyössä vanhempien kanssa.</p>	
Asiasanat: varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, yhteisöllisyys, omahoitajuus	

ABSTRACT

KEMI-TORNIO UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, Social Services

Degree programme:	Bachelor of Social Services
Author:	Ylitalo Anne
Thesis title:	Communality in kindergarten
Pages (of which appendixes):	46 (5)
Date:	25.4.2013
Thesis instructors:	Kaisu Vinkki, Timo Marttala
<p>Thesis description: My thesis aims to explore how the parents see the day care center of community and what kind of view they have the educational partnership.</p> <p>Theoretical and conceptual framework: Community and educational partnership based on mutual interaction, mutual respect, listening, and genuine presence. Purpose of the thesis is to study the sense of community and education partnerships, as well as bring out the parents' experiences and views of the community as well as the success of the educational partnership in daily operations.</p> <p>Methodological summary: This study is limited to parents' committee, as well as one of a group of children randomly selected from the two families. This study is a qualitative conducting research and data has been gathered Webropol - in the form of a questionnaire. The analysis has been carried out themes.</p> <p>Main results and conclusions: The conclusion of this study, I can say that the community allows for effective partnerships in education and that primary nursing education partnership will support the creation and structuring. Day-care center staffs have an important role in the community and education partnership, and that the early childhood education partnership is based on the child and his or her needs into account, in collaboration with the parents.</p>	
Keywords: early childhood education, educational partnership, communality, primary nursing	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	7
2.1 Tutkimuksen lähtökohdat, tavoitteet ja laadullinen tutkimus	7
2.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja -toteutus sekä aineiston keruu menetelmä.....	9
2.3 Aineiston käsittelyä ja tutkimuksen analysointia	11
2.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	13
2.5 Opinnäytetyö prosessi	14
3 YHTEISÖLLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA	17
3.1 Varhaiskasvatus ja varhaiskasvatuksen tavoitteet.....	17
3.2 Yhteisö ja yhteisöllisyys päivähoidossa	18
3.3 Päiväkodin yhteisöt	19
4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA	22
4.1 Kasvatuskumppanuus.....	22
4.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet.....	23
4.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	26
4.4 Omahoitajuus	27
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	29
5.1 Tutkimustehtävät / tutkimuskysymykset.....	29
5.2 Tutkimustuloksien analysointia	30
5.3. Johtopäätöksiä.....	34
6 POHDINTA	37
LÄHTEET.....	39
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni lähtökohtana on oma kiinnostukseni varhaiskasvatustyöhön sekä halu tietää enemmän varhaiskasvatuksen yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta. Alan vaihtajana päiväkotityö ei ole aikaisemmin tuttua työnä, mutta vanhemman näkökulmasta päiväkodin toiminta on tuttua kahden lapseni osalta. Sosionomin opintoihin liittyvät työharjoittelut olen suorittanut päiväkodeissa, joten sitä kautta näkemystä varhaiskasvatuksesta, yhteisöllisyydestä sekä kasvatuskumppanuudesta on kertynyt. Tutkimuksellani pyrin saamaan tietoa vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista päiväkodin yhteisöllisyydestä, kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta.

Yhteisöllisyyden ja yhteisön käsitteen määrittelemisen erilaisissa yhteyksissä voi olla pulmallista, koska käsitteellä on monia eri merkityksiä riippuen siitä, missä yhteydessä sitä käytetään. Käsite voi vaihdella muutaman ihmisen yhteisöstä koko ihmiskuntaa koskevaksi. Yleisimmillään käsitettä yhteisö tai yhteisöllisyys voidaan luokitella ihmisten väliseksi vuorovaikutukseksi kuten, vuorovaikutuksen tapaan, ihmisten välisiin suhteisiin tai tietyn ihmisryhmän yhteiseen yleistettävyyteen. Käytettäessä käsitettä yhteisöllisyys se tulisi aina perustella tai määritellä tarkasti, jotta jokaisella olisi sama käsitys tarkasteltavasta asiasta. Päiväkodissa yhteisyys ja yhteisöllisyys kehittyvät vuorovaikutuksen avulla. Aikuisten leikkiessä, keskustellessa, sopiessa yhteisiä sääntöjä sekä tekemällä yhteisiä askareita lasten kanssa syntyy yhteisyys kasvatusyhteisöön sekä yleisesti yhteisöllisyyden kokemus. (Kaipio 2000, 11–12.)

Kasvatuskumppanuus voidaan määritellä kasvattajien ja vanhempien väliseksi vuorovaikutukseksi ja yhteistyöksi, mikä sisältää kotikasvatuksen tukemista eli tavoitteellista keskustelua kasvatuksesta ja kasvatuseriaatteista lapsen edun mukaisesti. Kasvatuskumppanuus pitää sisällään myös kasvatusvastuun jakamista. Vaikka vanhemmat ovatkin viimekädessä vastuussa lastensa kasvatuksesta, niin kasvattaja on vastuussa siitä millaista kasvatusta lapsi saa päivähoidossa. Kasvatuskumppanuus edellyttää kasvattajilta ja vanhemmilta tiivistä ja toimivaa vuorovaikutusta sekä yhteistyötä lapsen parhaaksi. Kasvattajien tehtävänä on luoda kasvatuskumppanuudelle yhteistyön edellytykset, mikä vaatii kasvattajalta perheiden tilanteen ymmärtämistä, hienotunteisuutta ja kykyä huomata millainen yhteistyön muoto kunkin perheen kanssa on paras mahdolli-

nen tapa toimia. Hyvän kasvatuskumppanuuden edellytyksenä on molemminpuolinen luottamus. (Koivunen 2009, 151–152.)

Omahoitajuus työmenetelmänä merkitsee sitä, että lapsella on päivähoidossa oma nimetty hoitaja. Omahoitaja vastaa lapsesta oman työvuoronsa puitteissa päivähoitopäivän aikana. Menetelmällä pyritään tukemaan alle kolmivuotiaiden lasten sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä auttamaan lasta sopeutumaan uuteen ympäristöön päivähoidon aloittaessa. Menetelmällä pyritään mahdollistamaan laadukas päivähoito sekä tekemään hoidosta inhimillistä lasta, perhettä ja työntekijöitä ajatellen. Omahoitaja luo perheeseen ja lapseen vahvimman vuorovaikutussuhteen ja toimii päivähoidossa olevalle lapselle turvallisena aikuisena. Omahoitajuudella pyritään luomaan hyvää ja toimivaa kasvatuskumppanuutta perheen kanssa. (Salminen & Tynnenen 2011, 12.)

Käsittelen opinnäytetyössäni päiväkodin yhteisöllisyyttä, kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuuden vaikutusta kasvatuskumppanuuden syntymiseen sekä näiden toteutumista vanhemman näkökulmasta tarkasteltuna. Tutkimukseni kohteena ovat Ritaharjun päiväkodin vanhempaintoimikunnassa toimivat vanhemmat ja perheet sekä yhden lapsiryhmän kaksi satunnaisesti valittua perhettä. Vanhemmille lähetettiin kyselykaavake Webropol - kyselynä, johon he saivat suoran linkin saatekirjeessä. Kyselyillä selvitin vanhempien näkemyksiä yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden toimivuudesta ja mahdollisista kehittämistarpeista sekä omahoitajuuden eduista kasvatuskumppanuuden syntymistä ajatellen. Aihetta tutkimukselleni ehdotettiin Ritaharjun päiväkodista suorittaessani siellä työharjoittelua ja koin aiheen tärkeäksi sekä mielenkiintoiseksi toteuttaa. Tutkimukseni on laadullinen, joten tutkimukseni rajoittuu vanhempaintoimikunnassa toimivien vanhempien näkemyksiin sekä yhden lapsiryhmän satunnaisesti valittuun kahteen perheeseen. Kysely lähetettiin yhden lapsiryhmän kahdelle satunnaisesti valitulle perheelle, koska tästä lapsiryhmästä ei ollut vanhempia vanhempaintoimikunnan toiminnassa mukana. Halusin, että jokaisen päiväkodin lapsiryhmän vanhemmilla olisi mahdollisuus osallistua tutkimukseen sekä tuoda näkemyksiään ja kokemuksiaan esille. Laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta tehtäessä tiedon määrällä ei ole niin merkittävää osaa, kuin määrällisessä eli kvantitatiivisessa tutkimuksessa vaan laadullinen tutkimus perustuu enemmänkin saadun tiedon laatuun. Näin ollen on perusteltua, että tutkimukseni on rajattu koskemaan lähinnä vanhempaintoimikunnan vanhempia.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

2.1 Tutkimuksen lähtökohdat, tavoitteet ja laadullinen tutkimus

Mielenkiintoni päiväkodin yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta kohtaan heräsi suorittaessani asiakastyöharjoittelua Ritaharjun päiväkodissa. Koin henkilökohtaisesti kasvattajan ja työntekijän näkökulmasta näiden asioiden toimivan hyvin. Yhteistyötä tehtiin päiväkotiryhmien kesken sekä koulun ja kirjaston kanssa. Erityisesti kasvatuskumppanuuteen ja sen toimivuuteen kiinnitettiin huomiota ja yhteistyö perheiden kanssa oli saumatonta. Perheitä tuettiin vanhemmuudessa ja mahdollisissa haastavissa tilanteissa eli kasvattajat toimivat vanhempien kasvatustehtävässä kanssakulkijoina. Ihailtavaa oli myös seurata, miten lasten osallisuuteen kiinnitettiin huomiota jokapäiväisessä toiminnassa. Yhteisöllisyyttä isossa talossa on mahdollista toteuttaa monella eri tasolla kuten monitoimitalon, päiväkodin sekä päiväkotiryhmien tasolla. (Ritaharjun päiväkotitoiminta-ajatus).

Opinnäytetyöni tavoitteena on tuoda esille vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia päiväkodin yhteisöllisyydestä, kasvatuskumppanuudesta ja omahoitajuudesta. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa, mitä ajatuksia päiväkodin yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus vanhemmissa herättävät sekä miten he kokevat yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden käytännössä toimivan päivittäisessä toiminnassa. Ja onko vanhempien kokemusten pohjalta omahoitajuudella vaikutusta kasvatuskumppanuuden syntymiseen ja syvenemiseen. Kyselyni kysymykset on laadittu niin, että vanhemmilla on mahdollisuus tuoda esille mahdollisia kehittämiskohteita tai ideoita koskien päiväkodin yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta. Tutkimusaineistoa lähdän keräämään kyselytutkimusta käyttäen, eli kyselylomakkeen avulla. Tutkimusmenetelmänäni on näin ollen kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Tuloksia analysoidessani pääpaino on yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden kokemuksilla sekä näiden mahdollisissa kehittämistarpeissa sekä omahoitajuuden vaikutuksesta kasvatuskumppanuuteen. Analyysissä pyrin tuomaan esille asioita yleisellä tasolla eli tarkoitukseni ei ole tuoda esille tarkkoja lukuja vaan nostaa esille mahdollisia kehittämiskohteita sekä antaa tietoa yhteisöllisyyden kokemuksista. Toivon, että tutkimuksestani olisi hyötyä varhaiskasvatuksessa työskenteleville ja se antaisi ajatuksia siitä, miten ja millaisena vanhemmat

kokevat päiväkodin yhteisöllisyyden, kasvatuskumppanuuden ja omahoitajuuden. Sekä antaisi tietoa siitä, mitä vanhemmat edellä mainituilta osa-alueilta odottavat ja miten me varhaiskasvattajat voimme osaltamme tukea näiden asioiden kehitystä päiväkodissa. Kasvatuskumppanuus ja yhteisöllisyys eivät ole itsestään selvyiksi vaan niiden eteen tulisi tehdä töitä, jotta lapsilla olisi hyvä ja tasapainoinen kasvuympäristö niin kotona kuin päiväkodissakin.

Laadullista tutkimusta kutsutaan hermeneuttiseksi tutkimusotteeksi jonka yleisnimenä yhteiskuntatieteissä käytetään nimeä case - tutkimus. Hermeneuttisen tutkimuksen metodi on ymmärtävää ja tulkitsevaa. Laadullinen tutkimus on aina tapaustutkimusta ja siinä korostuu asioiden ja ilmiöiden ainutkertaisuus jossakin tietyssä yhteisössä tai tilassa sekä aineistolähtöisyys ja päättely. Ideana laadullisessa tutkimuksessa on ymmärtää, tulkita sekä luoda kuva tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen tiedon hankintaan kuuluu olennaisesti tutkittavan ilmiön parissa toimivien henkilöiden ja tutkijan välinen ymmärrys. Tutkijan tekemät havainnot ovat laadullisia ja niiden käsittely perustuu tulkintoihin. (Pitkäranta 2010, 20–23.)

Laadullinen tutkimus perustuu aina taustalla olevaan teoriaan ja siihen perehtymiseen. Teorian pohjalta pyrimme ymmärtämään tutkittavaa asiaa ja saamaan tutkimuksesta syvällisempää tietoa jostakin tietystä näkökulmasta ajatellen. Hyvä on kuitenkin muistaa se, ettei olemassa ole puhdasta objektiivista tietoa vaan tutkija kirjoittaa oman ymmärryksensä varassa tutkimukseensa tietotaustan, joka usein perustuu subjektiiviseen eli omakohtaisten käsityksien tai ajatusten näkökulmasta kirjoittamiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 19–20.) Opinnäytetyöni kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että olen perehtynyt varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyteen, kasvatuskumppanuuteen ja omahoitajuuteen olemassa olevan kirjallisuuden ja teorian pohjalta. Tämän vuoksi oman tutkimukseni työstäminen ja tuloksien analysointi perustuu tutkittuun teorial tietoon.

Laadullinen tutkimus perustuu kahteen eri vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on havaintojen pelkistäminen, joka alkaa osittain jo ennen aineiston keräämistä tarkastelemalla aiheetta tietystä teoreettisesta näkökulmasta ja suunnittelemalla tutkimuksen kysymyksiä viitekehyksen mukaisiksi. Toisena vaiheena laadullisessa tutkimuksessa on arvoituksen ratkaiseminen. Tämän vaiheen tarkoituksena on tuottaa tulkittuja tuloksia tutkimuksesta. Tässä vaiheessa tulkinassa apuna käytetään aikaisempia tutkimuksia ja niiden poh-

jalta tehtyjä oletuksia eli hypoteeseja. Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärtämään ja selittämään tutkimukseen kuuluvien henkilöiden ajatuksia sekä viittaamaan teoreettisiin viitekehyksiin. Tehtyjä havaintoja pyritään pelkistämään eli olennaiseen keskittyminen on tärkeää. Aineistoa hankittaessa tulee osata rajoittaa aiheiston määrää ja keskittyä tietyn tutkittavan teeman tarkasteluun. (Alasuutari 2011, 40, 50–51.)

Opinnäytetyötäni varten tekemä tutkimukseni on laadullinen, koska sen tavoitteena on selvittää vanhempien näkemyksiä päiväkodin yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta. Todellisen tiedon saamiseksi vanhempien näkemyksistä olen tutkimuksessani käyttänyt avoimia kysymyksiä yhteisöllisyydestä, kasvatuskumppanuudesta sekä omahoitajuudesta. Avoimet kysymykset eivät välttämättä takaa syvällisen tiedon saamista, mutta antavat vanhemmille mahdollisuuden kertoa todellisista näkemyksistään ja kokemuksistaan omin sanoin. Näin ollen tutkimuksen tulokset tulevat olemaan aidosti vanhempien mielipiteitä ja ajatuksia yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta ilman, että heitä olisi joillakin tietyillä asetetuilla vastausvaihtoehdoilla johdateltu vastaamaan vain tiettyihin asioihin yhteisöllisyydestä tai kasvatuskumppanuudesta.

2.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja -toteutus sekä aineiston keruu menetelmä

Tutkimusjoukkona ovat Ritaharjun päiväkodissa varhaiskasvatuksen parissa olevien lasten vanhemmat. Alkujaan suunnitelmani oli tehdä kysely kaikille päiväkodin palveluita käyttäville vanhemmille satunnaisotosta käyttäen, mutta sain hyvän vinkin nykyiseltä päiväkodinjohtajalta tehdä yhteistyötä vanhempaintoimikunnan kanssa eli näin ollen kohdistin kyselyni heille sekä yhden lapsiryhmän kahdelle satunnaisesti valitulle perheelle. Saatekirje (LIITE 1) jossa oli suora linkki kyselyyni (LIITE2), lähetettiin yhteensä kymmenelle perheelle täytettäväksi ja vastaukset kyselyyni sain kuudelta perheeltä. Saamani vastaukset yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta käsittelen tässä opinnäytetyössäni yleisellä tasolla.

Yleisimmin käytettäviä aineiston keruu menetelmiä laadullista tutkimusta tehtäessä ovat haastattelu, havainnointi, kysely ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Menetelmiä voidaan käyttää vaihtoehtoisesti, yhtä aikaa tai eritavoin yhdisteltyinä tutkimusongelman tarkoituksen mukaisen tutkimisen mahdollistamiseksi. (Tuomi & Sarajärvi

2009, 71.) Haastattelun ja kyselyn ideaa voidaan pitää hyvin yksinkertaisena. Silloin, kun haluamme tietää mitä mieltä ihmiset todella ovat jostakin asiasta, mitä hän ajattelee tai miksi hän toimii jollakin tietyllä tavalla, on järkevää kysyä sitä häneltä. Jyrkkä erotelu kyselyn ja haastattelun välillä ei ole järkevää, koska ne eivät ole käsitteinä täysin synonyymisiä. Kysely voidaan määritellä sellaiseksi menettelytavaksi, jossa tiedon antajat eli omassa tutkimuksessa vanhempainuimikunnassa toimivat vanhemmat täyttävät itse kyselylomakkeen joko valvotussa tilanteessa tai vastaavasti kotonaan. Haastattelulla vastaavasti tarkoitetaan henkilökohtaista haastattelua, jossa kysymykset esitetään suullisesti ja vastaukset kirjataan muistiin. Haastattelun ja kyselyn erona voidaan pitää tiedonantajan toimintaa tiedonkeruuvaiheessa. (Pitkäranta 2010, 104.)

Postikyselyn tai yleensäkin lähetetyn kyselyn lähettäjän oletuksena on, että kaikki kyselyn saaneet henkilöt ovat luku- ja kirjoitustaitoisia, eikä heillä ole kirjoittamista ja lukemista haittaavia esteitä kuten alentunutta näkökykyä. Postikyselyn lähettäjän oletuksena on myös se, että vastaaja kykenee, haluaa tai osaa ilmaista itseään, ajatuksiaan ja näkemyksiään kirjallisesti tarkoittamallaan tavalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

On tutkittu, että kyselyllä saadaan todellisimpia vastauksia arkaluonteisiin kysymyksiin, verrattuna haastatteluun, koska haastattelija ei ole paikalla. Lomakekyselyssä vastaajalla on mahdollisuus käyttää vastauksissaan apuna koko kyselyn kysymyksiä, kun taas haastattelussa vastaukset perustuvat edeltävien kysymyksien tulkintaan. Vastauksiin ja niiden perusteelliseen pohdintaan vaikuttaa se, kuinka tärkeänä vastaaja kyselyä tai tutkimusta pitää. (Viinamäki & Saari 2007, 53–54.)

Kyselytutkimusta käytetään runsaasti, koska sen toteuttaminen on suhteellisen nopeaa ja taloudellista. Kyselyaineiston siirtäminen koneelle käy aika vaivattomasti ja silloin, kun kysely tehdään web-kyselynä teemoittelua ja analysointia voidaan nopeuttaa erilaisia valmiita raportteja käyttämällä. Yleisenä käsityksenä on, että kyselytutkimusta tehtäessä vastaajien joukon tulee olla laaja ja näin onkin jos tarkoituksena on saada esimerkiksi kansalaismielipide johonkin asiaan. Kyselytutkimus voidaan toteuttaa myös määrällisesti pieniä kyselyitä toteutettaessa. (Pitkäranta 2010, 79.)

Aineistonkeruussa ja hankinnassa minulla oli tavoitteena saada kattavaa ja todentekaisista tutkimusmateriaalia. Toivoin, että kyselyyni vastattaisiin aktiivisesti, jotta ana-

lysoinnista tulisi mahdollisimman todenmukainen ja sitä voitaisiin käyttää jatkossa hyödyksi. Kyselytutkimuksen toteutin Webropol – kyselysovellusta käyttäen, koska uskon tällaisella menetelmällä saavuttavani suuremman vastausprosentin, kun perinteistä paperikyselyä käyttäen. Ajatukseni perustin sille, että vanhemmille tiedottaminen tapahtui muutoinkin sähköisessä muodossa. Webropol – kyselyyn vastaaminen on vanhemmille helppoa valmiin linkin kautta. Tekemäni tiedote lähetettiin vanhemmille sähköpostitse päiväkodin yhteyshenkilön toimesta. Näin toimimalla uskoin kyselyni huomattavan paremmin, kuin esimerkiksi paperillista tiedotetta käytettäessä ja myös vastaaminen on helppoa suoraan tiedotteessa olevan linkin kautta. Kyselytutkimus toteutettiin tammi-helmikuun vaihteessa vuonna 2013 ja materiaalin analysoinnin olen toteuttanut kevään 2013 aikana.

Kirjallista materiaalia olen kerännyt varhaiskasvatusta, yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta käsittelevistä kirjoista, sekä internet materiaalia lukemalla. Varhaiskasvatuksesta ja kasvatuskumppanuudesta kertovaa kirjallisuutta on tarjolla mielestäni aika kattavasti, mutta varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyttä koskevaa kirjallisuutta löysin aika vähän. Olen tutustunut myös muihin varhaiskasvatuksesta tehtyihin opinnäytetöihin, lähinnä kasvatuskumppanuutta ja yhteisöllisyyttä koskeviin opinnäytetöihin. Kasvatuskumppanuudesta opinnäytetöitä on tehty paljon, mutta päiväkodin yhteisöllisyyttä käsitteleviä opinnäytetöitä löysin vähän. Kasvatuskumppanuus on aiheena ajankohtainen ja sitä painotetaan paljon varhaiskasvatuksessa, joten uskoisin tämän vuoksi aiheesta tehtävän myös opinnäytetöitä paljon eri henkilöiden näkökulmista katsottuna. Kirjallisen materiaaliin tutustumisen myötä aloin kirjoittamaan opinnäytetyöni teoriapohjaa, jotta tutkimuksen analysointiin jäi mahdollisimman paljon aikaa.

2.3 Aineiston käsittelyä ja tutkimuksen analysointia

Tutkimusaineistoni koostuu tekemäni Webropol - kyselyn vastauksista. Kyselyni oli suunnattu vanhempaintoimikunnassa toimiville vanhemmille ja yhden lapsiryhmän kahdelle satunnaisesti valitulle perheelle. Tekemäni kyselylomakkeen kysymykset olivat lähes kaikki avoimia kysymyksiä ja niiden tarkoituksena oli saada tietoa vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista koskien päiväkodin yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta sekä omahoitajuuden vaikutuksia kasvatuskumppanuuden syntymiseen. Yhteis-

söllisyydestä varhaiskasvatuksessa puhutaan paljon ja sitä painotetaan toiminnassa, mutta teoria tietoa siitä oli yllättävän vähän tarjolla. Kasvatuskumppanuuteen olen perehtynyt valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta ja kirjallisuutta luki-
malla.

Luokittelua pidetään aineiston järjestely muodoista helpoimpana. Luokittelua käytetään yleisimmin kvantitatiivisia tutkimuksia analysoitaessa. Luokiteltuja aineistoja voidaan yksinkertaisimmillaan laskea luokkien mukaan ja niistä voidaan tehdä taulukkoja. Luokittelun kaltaisena aineiston järjestelyn muotona voidaan pitää teemoittelua, jossa painottuu määrän puolesta se, mitä mistäkin aiheesta on kerrottu tai kirjoitettu. Oman tutkimukseni huomioiden niinkään lukumäärillä ei ole merkitystä vaan vastauksien syvällisyydellä ja aitoudella. Teemoittelulla pyritään laadullisessa tutkimuksessa pilkkomaan tai ryhmittelemään aineisto tiettyjen aihepiirien mukaisiin osiin. Tämä mahdollistaa aiheen tutkimisen ja vastauksien vertailun teemojen pohjalta. Ennen varsinaisen teemoittelun aloittamista voimme tarvittaessa ryhmitellä vastauksia esimerkiksi tiedonantajien iän tai sukupuolen mukaan. Tämän jälkeen aiheistosta lähdetään nostamaan esille varsinaisia teemoja eli aiheita. Teemoittelun tarkoituksena on löytää aineistosta tiettyjä teemoja eli teemaa kuvaavia näkemyksiä. Silloin, kun aineistonkeruu on tapahtunut kyselyä tai haastattelua käyttäen aineiston pilkkominen on helppoa, koska vastaukset ovat jo valmiiksi mietittyjen teemojen alla. Tyypittelyä käytettäessä aineisto ryhmitellään tiettyihin tyyppeihin eli teemojen sisällä vastauksista etsitään yhtenäisiä näkemyksiä ja pyritään muodostamaan yhtenäisistä näkemyksistä jonkinlaisia yleistyksiä eli tyyppi-esimerkkejä. Yleistämisen lähtökohtana on saada tiivistettyä tiettyyn teemaan kohdistuneita samankaltaisia vastauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Aloitin tutkimustuloksien analysoinnin erottelemalla vastaukset kysymyksien mukaan. Teemoittamalla vastaukset pyrin saamaan tietoa vanhempien näkemyksistä tutkimustehtäviäni ajatellen sekä saamaan käsityksen siitä, millaisena he yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden sekä omahoitajuuden varhaiskasvatuksessa kokevat. Tämän jälkeen pyrin tyypittelemään vastauksista samankaltaisuudet sekä eroavaisuudet ajatellen tutkimustehtävääni.

Analyysimenetelmistä perinteisin on sisältöanalyysi, jota voidaan käyttää lähes kaikissa laadullisissa tutkimuksissa. Sisältöanalyysiä voidaan pitää joko väljänä teoreettisena

viitekehiksenä tai yksittäisenä metodinakin ja se voidaan liittää erilaisiin sisältökoko-
naisuuksiin. Laadullinen aineistolähtöinen analyysi voidaan luokitella karkeasti kolme-
vaiheiseksi prosessiksi, johon kuuluu aineiston pelkistämien, aineiston ryhmittely sekä
teoreettisten käsitteiden luominen. Aineiston pelkistämällä tarkoitetaan kyselyn tai
haastattelun aukikirjoittamista. Siinä tavoitteena on saada aineistosta nostettua oleelli-
nen asia esille ja vastaavasti karsia epäolennainen tieto pois. Pelkistäminen voi tapahtua
pilkkomalla aineisto osiin tai tiivistämällä aineistoa. Pelkistäminen tapahtuu tutkimus-
tehtävän mukaisesti litteroimalla tai koodaamalla olennaiset ilmaukset. Ryhmittelyn
tarkoituksena on saada aineistosta nostettua esille samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia
kuvaavia käsitteitä. Aineisto lajitellaan ryhmiin jossa samaa asiaa tarkoittavat käsitteet
yhdistellään luokiksi ja nimetään sisällön mukaisesti. Luokittelun otsikkona voi toimia
tutkittavan aineiston ominaisuus, piirre tai käsitys. Ryhmittelyn tarkoituksen on luoda
pohja tutkittavalle aiheelle eli perusrakenne sekä antaa alustavaa tietoa tutkittavasta il-
miöstä. Teoreettisten käsitteiden luomisessa eli abstrahoinnissa pyritään erottelemaan
tutkimuksen kannalta oleellinen tieto ja muodostamaan saadun tiedon perusteella teo-
reettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91, 108–111.)

Pyrkimyksenäni on saada kyselystä saamani vastaukset selkeään ja todenmukaiseen
muotoon. Saadakseni parhaan mahdollisen lopputuloksen tutkimukselleni, minun on
osattava poimia saamistani vastauksista oleellinen tieto tutkimustuloksiini. Tuloksia
tulee tutkia tarkasti, jotta vastauksista voidaan erotella samankaltaisuudet ja eroavaisuu-
det huolella. Analysointia tehdessä vertailen keräämääni aineistoa teoriaan ja sen poh-
jalta teen johtopäätöksiä.

2.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Ammattitaitoa, mitä ammattikorkeakoulusta valmistuneella täytyy olla, on kyky hyö-
dyntää olemassa olevaa materiaalia, koota sekä tuottaa uutta tietoa erilaisin tutkimus-,
sekä analyysimenetelmin, tuottaa johtopäätöksiä, sekä raportoida saadut tulokset. Am-
mattitaidon merkinä on kriittinen, rehellinen, avoin ja luova lähestymistapa tutkimuk-
sissa. Tutkimuksia tehtäessä on noudatettava tietosuojalakia ja tieteen yleisiä eettisiä
sääntöjä, eli on pyrittävä objektiivisuuteen, tulosten oikeellisuuteen sekä tulosten kriitti-
seen keskusteluun asettamiseen. Viite- ja lähdemerkinnät täytyy olla ohjeen mukaisesti

näkyvillä ja plagiointia ei saa tapahtua opinnäytetyötä kirjoittaessa. (Opinnäytetyö ohje, 7-8.)

Eettisyys on mukana jokaisessa valinnassa tutkimusta tehtäessä. Tutkijan on pystyttävä tietoisesti punnitsemaan tutkimuksen aikana seurauksia, mitä hänen tutkimuksensa on luomassa. Punnittavana ovat erilaiset tutkimusprosessin ratkaisut, todenmukaisuus ja mahdolliset seuraukset, mitä tutkimus tuo tullessaan. (Pohjola 2007, 12.) Eettisyyttä on kirjoittaa asioista niin, ettei plagiointia tapahtuisi eli lähteet ja viitteet tulee merkitä tutkimukseen oikein ja oikeellisesti. Tieto täytyisi ottaa aina alkuperäisestä teoksesta tai kirjoitelmasta, jottei asiaa tulkittaisi väärin ja vääriltä väitteiltä vältyttäisiin. (Pohjola 2007, 16.)

Sosiaalitieteellisissä tutkimuksissa tulee ottaa huomioon se, mitä aiheesta saa, voi tai pitää tutkia, jotta tutkimus pysyisi eettisenä. Oman näkökulman määrittelemisen tutkimukseen on oleellisen tärkeää, jotta osaamme etsiä oikeita asioita ja mahdollisesti kyselyt laatia niin, että saisimme kyselyllä vastauksia näkökulmamme mukaisiin asioihin. Kun tutkimuksia tehdään, on eettisesti oikein kertoa henkilöille heidän kuuluvan tutkimuksen piiriin tai kohderyhmään. Tutkimuksen onnistumisen kannalta on tärkeää, osata tulkita esimerkiksi kyselyt neutraalisti ja haastattelut tehdä ilman omien asenteiden vaikutusta ja johdattelua tai omia tulkintoja. (Pohjola 2007, 17–18.)

2.5 Opinnäytetyö prosessi

Opinnäytetyöni suunnittelu aloitin alkuvuodesta 2012, jolloin minulle ehdotettiin aiheeksi päiväkodin yhteisöllisyyden tutkimista. Aluksi aihe tuntui kovin vaikealta ja haastavalta, koska tietoa oli saatavilla aika vähän. Olin kovasti kiinnostunut myös tutkimaan kasvatuskumppanuutta, joka mielestäni sopi hyvin yhteisöllisyyden tutkimisen lisäksi opinnäytetyöhöni. Oman näkemykseni mukaan kasvatuskumppanuus on osana yhteisöllistä toimintaa varhaiskasvatuksessa, joten sisällytin kasvatuskumppanuuden tutkimisen yhteisöllisyyden rinnalle. Olen suorittanut asiakastyöharjoittelun päiväkodissa johon opinnäytetyöni tein, joten näkemystä yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta minulla on Ritaharjun päiväkodista työntekijän näkökulmasta, näin ollen oli mielenkiintoista saada tietoa myös vanhemman näkökulmasta.

Päiväkoti mihin tutkimukseni olen tehnyt, toimii osana monitoimitaloa. Ison talon haasteet sekä vahvuudet ovat läsnä päivittäistä toimintaa. Monitoimitalo on otettu käyttöön vuonna 2011 ja siellä toimii peruskoulu 1-9 luokat, kirjasto, nuorisotilat ja päiväkoti. Monitoimitalossa hyödynnetään moniammatillista yhteistyötä. Päiväkodissa toimii kuusi erilaista lapsiryhmää.

Prosessi käynnistyi kunnolla keväällä 2012 ideapaperin kirjoittamisen myötä sekä saamalla hyviä vinkkejä ohjaavilta opettajilta. Kesällä tutustuin olemassa olevaan kirjallisuuteen varhaiskasvatuksen yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta sekä valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja Ritaharjun päiväkodin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksen yhteisöllisyyttä koskevia opinnäytetöitä löytyi niukasti, mutta kasvatuskumppanuutta koskevia opinnäytetöitä luin useita. En kuitenkaan lähtenyt tekemään jatkotutkimusta kenenkään aikaisemmin tutkimaan aiheeseen vaan halusin toteuttaa oman tutkimukseni päiväkodin tarpeita ajatellen sekä oman kiinnostukseni mukaisesti.

Loppukesästä 2012 sain valmiiksi tutkimussuunnitelmani. Ohjaavien opettajieni hyväksyttyä suunnitelmani aloin kirjoittamaan teoria pohjaa opinnäytetyöhöni ja tein tutkimuslupa anomuksen Oulun kaupungille. Lokakuussa sain myöntävän vastauksen, jonka jälkeen alkoi kyselykaavakkeen (LIITE 2) suunnittelu ja tekeminen. Alkuperäinen suunnitelmani oli tehdä määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus koskien koko päiväkodin vanhempia, mutta minulle ehdotettiin päiväkodista yhteistyön tekemistä vanhempaintoimikunnan kanssa. Näin ollen tutkimukseni luonne muuttui määrällisestä laadulliseksi eli kvalitatiiviseksi tutkimukseksi ja aluksi suunnittelemani kyselykaavake jossa oli valinta kysymyksiä, vaihtui kyselykaavakkeeksi jossa oli avoimia kysymyksiä. Avoimilla kysymyksillä halusin saada johdattelematonta tietoa vanhempien näkemyksistä koskien yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta. Kyselytutkimuksen helppo sekä nopea toteuttaminen ja taloudellisuus vaikuttivat siihen, että toteutin kyselyni web-kyselynä. Käytännön kannaltakin kyselyn toteuttaminen web-kyselynä oli hyvä ratkaisu, koska päiväkodin yleinen tiedottaminen tapahtuu internetin välityksellä sähköpostitse ja omaoulu - palvelua käyttäen.

Kyselyitäni lähti kymmenelle perheelle ja vastaukset sain kuudelta perheeltä. Tämä kertoo mielestäni aktiivisuudesta osallistua tutkimukseen ja halua tuoda omia näkemyksiään esille, koska yli puolet vanhemmista vastasi kyselyyni. Kysely toteutettiin suunnitellun aikataulun mukaisesti tammi-helmikuun vaihteessa 2013. Kyselyni oli avoinna ajalla 21.1 – 31.1.2013 ja vastauksia sain tuolloin neljä kappaletta. Laitoin vanhemmille muistutuksena uuden tiedotteen, jossa kerroin kyselyn avoinna olo aikaa jatkettavan viisi päivää eli 5.2.2013 saakka. Viestin lähetettyäni sain samana päivänä vielä kaksi vastausta kyselyyni lisää.

3 YHTEISÖLLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA

3.1 Varhaiskasvatus ja varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatus tarjoaa alle kouluikäiselle lapselle turvallisen päivähoitoympäristön missä he saavat ammattitaitoista hoitoa, kasvatusta ja opetusta. Varhaiskasvatus voidaan myös määritellä lapsen elämänpiirissä tapahtuvaksi kasvatusvuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on tukea lapsen suotuisaa ja tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista. Näiden tavoitteiden saavuttaminen varhaiskasvatuksessa edellyttää ammattikasvattajien ja vanhempien kiinteää yhteistyötä. Varhaiskasvatus perustuu suunnitelmalliseen, tavoitteelliseen ja ammatilliseen toimintaan, jonka tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Lapsen luontaisena toimintana on leikki, jolla on myös varhaiskasvatuksen toteuttamisessa suuri merkitys. Varhaiskasvatuksen toteuttamisen lähtökohtana on lapsen oma varhaiskasvatussuunnitelma, valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma kuitenkin niin, että lapsen yksilölliset tarpeet tulee huomioida. (Järvinen & Laine & Hellman-Suominen 2009, 123–124.)

Varhaiskasvatus perustuu kokonaisvaltaiseen näkemykseen lapsen kehityksestä, kasvatusta ja oppimisesta. Tämän kaiken takana on laaja-alainen osaaminen ja ammattitaito, joka perustuu kasvatustieteelliseen, varhaiskasvatukselliseen tietoon ja tutkimuksiin sekä pedagogisien menetelmien hallintaan. Varhaiskasvatuksessa kasvatusyhteisön keskeisimpänä voimavarana voidaan pitää ammattitaitoista henkilökuntaa minkä edellytyksenä on, että jokaisella yksittäisellä kasvattajalla tulisi olla vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus taustallaan. (STAKES 2005, 11.)

Varhaiskasvatuksen yhtenä tärkeänä tehtävänä on painottaa lapsuuden itseisarvoista luonnetta, vaalia ainutlaatuista lapsuutta sekä ohjata ihmisenä kasvamista. Varhaiskasvatuksen yksittäisten kasvatusta ja sisältötavoitteiden lisäksi toimintaa ohjaavat näiden yläpuolella olevat kokoavat kasvatuspäämäärät. Kokoavia kasvatuspäämääriä on kolme ja varhaiskasvattajien tehtävänä on huolehtia näiden päämäärien painottamisesta toiminnassa tasapainoisesti ja riittävän syvällisesti. Nämä kolme kasvatuspäämäärää ovat seuraavat: henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioonottavan käyttäytymismuotojen- ja toimintatapojen vahvistaminen sekä itsenäisyyden asteittainen lisäämi-

nen. Henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistämisen keskeisimpänä asiana on, että jokaisen lapsen yksilöllisyyttä tulee kunnioittaa siten, että lapsi voi toimia ja kehittyä oman ainutlaatuisen persoonallisuutensa mukaisesti. Lapsen tulee oppia ottamaan muut ihmiset huomioon ja välittää toisista sekä kunnioittamaan ja suhtautumaan myönteisesti niin itseensä, kuin muihinkin ihmisiin. Lasta tulee kannustaa itsenäisyyteen lapsen kykyjen ja edellytysten mukaisesti. Turvallisessa ja huolehtivassa ympäristössä itsenäisyyden asteittaista lisäämistä on hyvä harjoitella. Näin lapsella on mahdollisuus saada onnistumisen kokemuksia omasta osaamisestaan sekä omatoimisuudestaan. (STAKES 2005, 13.)

Ritaharjun päiväkodissa varhaiskasvatuksen tavoitteena on yhdessä vanhempien kanssa tukea ja edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Päiväkodissamme varhaiskasvatusta toteutetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuutena, jossa otetaan huomioon lapsen ikä- ja kehitystaso sekä erityistarpeet. (Ritaharjun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2011, 5.)

3.2 Yhteisö ja yhteisöllisyys päivähoidossa

Yhteisö ja yhteisöllisyys käsitteenä ei ole mitenkään helppoa ymmärtää, koska erilaisissa yhteyksissä niillä on erilaisia merkityksiä. Käsite voi vaihdella isoista ihmismääristä, muutaman henkilön muodostamaan yhteisöön. Jos käsitettä lähdetään tutkimaan yleisellä tasolla niin se viittaa vuorovaikutukseen tapaan, yhteisyyteen, ihmisten väliseen suhteeseen tai sellaisiin asioihin, mitä voidaan pitää tiettyjen ihmisryhmien toiminnassa ja vuorovaikutuksessa yleisenä toimintana. Koska yhteisö voidaan käsittää monella eritavalla, niin yhteisö käsitettä käytettäessä tulee tarkasti ilmaista se, mitä yhteisöllä ja yhteisöllisyydellä tarkoitetaan. Vaikka yhteisöt ja yhteisöjen toiminnat vaihtelevat, niin jokaisen yhteisön toiminta perustuu vuorovaikutukseen. (Kaipio 2000, 11–12.)

Ammatillisilla yhteisöillä on aina olemassa jokin perustehtävä jota noudattaa. Päivähoitossa se tarkoittaa sitä, että päivähoitolaki määrittää tietyt perustehtävät yhteiskunnallisesti joiden mukaan erilaiset päivähoitomuodot toimivat. Keskeisenä tehtävänä on tukea koteja heidän kasvatustehtävässään sekä tukea yhdessä lapsen tasapainoista ja suotuisaa

kehitystä. Yhteisöllisyys toteutuu silloin, kun kaikki yhteisön jäsenet ovat tasa-arvoisina toteuttamassa kasvatustehtävää. Yhteisön onnistunut toiminta vaatii tavoitteita, arviointoja ja havainnointia, joita on hyvä yhdessä puntaroida tietyin väliajoin. Päivähoidossa on kolmenlaisia yhteisöjä, joista suurimpana on koko toimivan yksikön muodostama yhteisö, eli kasvatusyhteisö. Kasvatusyhteisössä toimijoina ovat sekä kasvatettavat, että kasvattajat eli varhaiskasvatuksessa olevat hoitajat ja lapset. Päiväkodin aikuisista muodostuu ammatillinen kasvattajien yhteisö, jonka tehtävänä on ryhmäkohtaisesti asettaa kasvatustehtävälle tavoitteita sekä yksilöllisiä oppimisen- ja kehityksen tavoitteita. Päiväkodissa ja ryhmissä on lasten yhteisöjä sekä erilaisia lasten yhteisömuotoja. Lasten yhteisöissä voimme havainnoidessamme huomata omanlaiset normistot ja toimintatavat, joita he toteuttavat ja ne voivat olla hyvinkin erilaisia verrattuna kasvattajien yhteisön toimintaan. Päiväkodeissa näiden eri yhteisöjen toiminta ja kulttuuri voivat olla täysin erilaisia, koska päiväkodin arvot, pedagogiikka ja ryhmien koot asettavat reunaehdot joiden mukaan toimia. (Haapamäki ym. 2000, 22–23.)

3.3 Päiväkodin yhteisöt

Päiväkodin toiminnasta voidaan erotella kolmenlaisia yhteisöjä. Toimivana yksikkönä toimii päiväkotikunta, joka voidaan yhteisöllisesti luokitella kasvatusyhteisöksi. Kasvatusyhteisön tavoitteena ja tarkoituksena on kasvatuksellisen kokonaisuuden muodostaminen, jonka muodostavat yhteisössä mukana olevat ihmiset: lapset ja aikuiset eli kasvatettavat ja kasvattajat. Kasvattajien yhteisö puolestaan pitää sisällään päiväkodin henkilökunnan, joiden toiminta on tarkemmin suunniteltua ja eritellympää sekä pitää sisällään erilaisia työtehtäviä ja menetelmiä. Päiväkodissa hoidossa olevat lapset muodostavat omia yhteisöjään, jossa vallitsevat omat normit, toimintatavat ja tämä yhteisöllisyyden osa päiväkodissa voi olla hyvinkin erilainen toimintatavoiltaan, kuin kasvattajienyhteisö. (Haapamäki 2000, 23.)

Kasvattajayhteisö on varhaiskasvatuksen henkilöstöstä muodostuva moniammatillinen kasvattajien joukko ja heidän toimintansa perustuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemiin toimintatapoihin, sekä arvoihin. Jokaisessa varhaiskasvatuksen paikassa kasvattajayhteisöt rakentavat omaa toimintakulttuuriensa päiväkodin arvoja ja toimintatapoja kunnioittaen. Kasvattajan on tiedostettava oma kasvattajuutensa, taustalla olevat omat

arvot sekä eettiset periaatteet. Kasvattajien on varmistettava päiväkodin ja ryhmän hyvä ilmapiiri jossa jokainen tuntee olevansa osallinen ja kuuluvansa joukkoon. (STAKES 2005, 16.) Kasvattajayhteisön toiminta lähtökohtaisesti perustuu määrätietoisuuteen, varmuuteen sekä johdonmukaisuuteen, jonka pohjana on hyvä vastavuoroinen vuorovaikutussuhde. (Kaipio 1995, 64).

Kasvattajien yhteisön toiminnan edellytyksenä on vuorovaikutus ja yhteistyö, vaikka yksittäinen kasvattaja olisi kuinka ammattitaitoinen työssään, ilman yhteistyötä ei asetettuja tavoitteita voida saavuttaa. Jo perustehtävien toteuttaminen päiväkodissa vaatii yhteisöllisyyden toimivuutta, eli kasvattajien yhteisön toiminnalla on merkittävä vaikutus kaikkeen toimintaan ryhmässä. Vaikka nykyisin käytetään paljon pienryhmätoimintaa työmuotona, niin sekin vaatii toimivaa vuorovaikutusta, jotta jokaisella pienryhmällä olisi samanlaiset edellytykset ja mahdollisuudet saada samanvertaista laadukasta kasvatusta. Kasvattajien yhteisön hyvä toiminta edellyttää aikaa keskusteluille, arvioinnille ja johtopäätösten tekemiselle. (Haapamäki ym. 2000, 28–29.)

Kasvattajien yhteisössä on tärkeää se, että kasvattajat sitoutuvat johdonmukaisiin kasvatuksellisiin käytäntöihin, tavoitteisiin sekä linjoihin. Näin voimme taata jokaiselle lapselle johdonmukaista kasvatusta erilaisien persoonallisuuksien ja menetelmien kautta kuitenkin niin, että jokaisella kasvattajalla on sama päämäärä. Jos kasvattajat toimivat epäjohdonmukaisesti ilman yhteisöllistä lähtökohtaa vaarana on, ettei lapsen kasvatuksessa toteudu yksilöllisten etujen huomioiminen ja lapset voivat pahimmassa tapauksessa häiriintyä epäjohdonmukaisen kasvatuksen myötä. Onkin erittäin tärkeää, että kasvatusyhteisössä keskustellaan käytettävistä menetelmistä, tavoitteista ja niitä sitoudutaan toteuttamaan yhteisesti. Kasvattajien erilaiset persoonalliset toimintatavat yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi luovat lapsien päiväkotia arjesta rikkaan ja monipuolisen kasvatustyöympäristön. (Kaipio 2000, 101–102.)

Päivähoitokasvatuksessa on määriteltynä, että lapsella on oikeus yksilölliseen kasvatukseen, joka tukee hänen kehitystään ja mahdollisuuksiaan. Nopeasti ajateltuna tämä voi olla ristiriidassa yhteisöllisyyden sekä yhteisöllisen kasvatukseen pyrkimisessä. Yhteisöllisen kasvatuksen toteuttaminen niin, että jokaisen lapsen kohdalla toteutuu myös yksilöllinen kasvatusta, vaatii kasvattajilta ammatillista osaamista käyttää erilaisia menetelmiä työssään sekä yhteisöllisen työorientaation kehittämistä ja sisäistämistä. Kasvat-

tajien tulee kasvatustyössään osata huomioida yksilökeskeinen sekä yhteisöllinen näkemys ja pyrkiä muodostamaan näistä toimiva toisiaan tukeva kokonaisuus. Nykypäivänä kasvattajien tulee entistä enemmän hallita sekä ymmärtää ryhmä- ja yhteisöprosesseja yksilön näkökulmasta ja yksilön kehitystä ajatellen. (Kaipio 2000, 94–95.)

Päiväkodissa lastenyhteisöillä on suuri merkitys lasten sosiaalisten taitojen kehittymisellä ja sosiaalisten taitojen harjoittamisella. Näihin taitoihiin kuuluvat jakaminen, toisten huomioonottaminen, vuorovaikutus toisiin lapsiin, erilaiset roolit sekä yhtenä tärkeänä on myös itsenä ilmaisutaidon harjoittaminen. Yhteisöllisyys lastenyhteisössä niin kuin kasvattajienyhteisössäkin vaatii osallisuutta ja osallistumista. Lastenyhteisön kehittyminen vaatii meiltä aikuisilta ammattitaitoista ohjaamista, kaikille samanlaisten sääntöjen asettamista ja neuvottelutaitoja ristiriitatilanteissa. Lastenyhteisöissä vallitsee samanlainen rakentumisen kulttuuri, kuin kasvattajienyhteisöissä eli aktiivisella osallistumisella yhteisön toimintaan saavutetaan asteittain laajenevaa osallisuutta ja tästä muodostuu vähitellen toimiva yhteisö. Lastenyhteisöt kehittyvät useimmiten samojen leikkimieltymyksien ja kiinnostuksenkohteiden myötä, näin ollen leikki onkin se tekijä joiden pohjalta lastenyhteisöt pääosin rakentuvat. Lastenyhteisöissä ystävyyssuhteilla, yhteisillä kiinnostuksenkohteilla ja vapaaehtoisuudella on suuri merkitys yhteisön rakentumiseen. Lapselle on tärkeää tietää kuuluvansa johonkin ja tulla hyväksytyksi muiden lasten silmissä, joten meidän varhaiskasvattajien tehtävänä on luoda edellytykset lastenyhteisöjen toiminnalle sekä onnistumiselle. (Ikonen 2006, 149–150.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

4.1 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudelle tulisi luoda hyvä ja rakentava pohja ensimmäisistä kohtaamisista lähtien. Tällöin on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että olemme aidosti kiinnostuneita perheestä, arvostamme vanhempien tietämystä ja arviointia lapsesta sekä mahdollisista huomioonotettavista seikoista. Avainasemassa on, että kuuntelemme aidosti vanhempia ja otamme lapsen vastaan arvostavasti. Lapsen ja perheen tulee saada tunne, että he ovat tervetulleita ja heidän mielipiteitänsä sekä kasvatusnäkemyksiä kunnioitetaan. Pehmeän laskun hoidon aloittamiseen voi luoda esimerkiksi omahoitajuutta käyttäen, eli tuttu uusi aikuinen olisi aluksi lasta ja vanhempaa vastassa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133–134.)

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja ammattikasvattajien, tässä tapauksessa päiväkodinhenkilökunnan ja vanhempien välistä tasavertaista vuorovaikutusta ja sitoutumista lapsen kasvuun, kehitykseen sekä oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on lapsi ja lapsen tarpeiden sekä lapsen edun huomioiminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhempien tietämystä lapsesta tulee kunnioittaa ja hyödyntää lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä. Vanhemmilta saamme keskustellen ja kysellen arvokasta tietoa jota voimme hyödyntää jokapäiväisessä toiminnassamme, jotta lapsen todellisiin tarpeisiin ja kehityksen haasteisiin tulisi vastattua täysipainoisesti. Kasvattajilla ja vanhemmilla molemmilla on arvokasta tietoa lapsesta jota yhdessä voimme hyödyntää. Kasvattajilla tieto perustuu ammatillisesta näkökulmasta havaittuihin asioihin, kun taas vanhempien tietämys ja tuntemus lapsesta perustuu kokonaistuntemukseen. Näiden arvokkaiden tietojen yhdistäminen tasavertaisessa vuorovaikutuksessa auttaa meitä ymmärtämään lasta paremmin ja toimimaan hänen parhaakseen varhaiskasvatustehtävää suorittaessamme. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.) Kasvatuskumppanuuden edellytyksenä on kasvattajan ja vanhemman välinen avoin ja luottavainen vuorovaikutussuhde, jossa arkipäivän kasvatuskysymyksiä voidaan avoimesti pohtia. (Kaskela & Kekkonen 2006, 15).

Jotta kasvatuskumppanuus toimisi, sen edellytyksenä on luottamus, tasavertaisuus ja molemminpuolinen kunnioitus. Kasvatuskumppanuudesta huolimatta, vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu lapsestansa, koska he tuntevat oman lapsensa parhaiten. Ammattihenkilöstöllä on ammatillinen tieto sekä osaaminen kasvatuksesta ja lapsen suotuisasta kehityksestä, näin ollen kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön syntymisen vastuullisena osapuolena on ammattikasvattaja. Lapsen tarpeet, edut ja oikeudet ovat kasvatuskumppanuuden lähtökohtana, jolloin vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset täydentävät lapsen tarpeiden täyttymistä. Lapsen hyvinvoinnista tulee huolehtia yhdessä kasvatuskumppanuudella. Kasvatuskumppanuudessa hyvä yhteistyö on lapsen edun ja hyvinvoinnin kannalta tärkeää, tämä voidaan saavuttaa avoimesti keskustellen vastuista, näkemyksistä ja arvoista niin vanhempien kuin kasvattajayhteisönkin kesken. (STAKES 2005, 31.) Kasvatuskumppanuuden perheen ja kasvattajien välillä tulisi olla tasavertaista, keskustelevaa, kuuntelevaa ja dialogista vuorovaikutusta, jossa jokaisella on mahdollisuus tulla kuulluksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 18).

4.2 Kasvatuskumppanuuden periaatteet

Kuuleminen

Aito kuuleminen näyttäytyy aitona kiinnostuksena, empaattisuutena ja rehellisyytenä, joka vaatii keskittymistä ja aitoa läsnäoloa. Kuuntelu ja kuuleminen ovat tärkeitä vuoropuhelun onnistumisen kannalta. Kuuntelijan tulee pystyä ottamaan vastaan se, mitä toisella osapuolella on sanottavanaan sekä luoda turvallinen ja myönteinen ilmapiiri vuorovaikutustilanteelle. Kuuntelijalla täytyy olla taito ottaa vastaan joskus epämiellyttävääkin asiaa joten häneltä vaaditaan erilaisten tunteiden sietämistä, kuten: suuttumisen, ahdistuksen ja hämmennyksen tunteita. Kuuntelutilanteessa tulisi välttää tilannetta jossa asettaudutaan puolustuskannalle, koska tällöin kuuntelemisen sijasta keskitytään puolustautumiseen ja selittämiseen. Kuulevassa suhteessa voidaan tietyillä pienillä eleillä ja sanoilla viestittää kertojalle, että olemme valmiina ja kiinnostuneita kuuntelemaan. Tällaisia sanoja voivat olla esimerkiksi: ahaa, hmm, kerro lisää tai haluaisin kuulla siitä enemmän. Tärkeässä roolissa kuulemisen viestittämisessä ovat myös kuuntelijan kasvo-

jen eleet ja ilmeet. Kuunteleminen on yksi kasvatuskumppanuuden keskeisimmistä periaatteista ja on aina eheyttävä kokemus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kunnioitus

Ihminen kaipaa mahdollisuutta tulla hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on, ilman ehtoja tai ennakko asenteita. Silloin kun kunnioitamme toista ihmistä, se näkyy arvostamisena ja hyväksymisenä. Arvostamista me voimme havaita tekojen ja ajatusten kautta. Avoimuudella ja myönteisellä käytöksellä viestitämme kanssa ihmiselle, että arvostamme ja kunnioitamme häntä sekä hänen ajatuksiaan. Kunnioituksen puute näyttäytyy välinpitämättömyytenä toisen ihmisen kertomaa kohtaan tai toisen ajatusten mitätöimisenä. Kunnioittamisen haasteena päivähoidossa on erilaisuuden hyväksyminen, koska perheet, perheiden kulttuurit ja arvot ovat erilaisia. Kun kuuntelemme aidosti voimme oppia ymmärtämään erilaisia perheitä ja heidän toimintamallejaan sekä kunnioittamaan perheiden erilaisuutta ja ainutkertaisuutta. Todellisen ja aidon vuorovaikutussuhteen syntymiseksi toistemme kunnioitus on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta, koska silloin asioita on mahdollista tuoda esille peittelemättä ja teeskentelemättä. Silloin kun voimme puhua ja toimia rehellisesti sekä avoimesti viestitämme toiselle kunnioittavamme häntä, mutta jos salaamme merkittäviä asioita, se on viesti kunnioittamattomuudesta ja arvostuksen puutteesta toista kohtaan. Kunnioitus näkyy hyväksymisenä ja myönteisyytenä, jolloin kasvattajan tulee nähdä jokaisessa lapsessa hyviä ja positiivisia asioita vaikka lapsi olisikin malttamaton ja hänen on mahdotonta keskittyä kuuntelemaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34–35.)

Luottamus

Luottamus rakentuu kuuntelemisesta ja kunnioittamisesta. Luottamuksen syntymiseen tarvitaan aikaa, yhteisiä kohtaamisia sekä kasvattajan ja vanhemman välistä vuoropuhelua. Useimmat vanhemmat ovat sitä mieltä, että luottamus varhaiskasvatukseen rakentuu työntekijän ja lapsen suhteesta sekä siitä, miten he välittävät vanhemmille tietämystään ja tietoisuuttaan lapsesta. Vanhemmissa herättää luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvää hoitoa kohtaan kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen. Vanhempien mahdolli-

suudet vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen mahdollistavat luottamuksen rakentumista. Vanhemmille on tärkeää pystyä vaikuttamaan heidän lapsensa kasvuun, kehitykseen, olosuhteisiin sekä kasvatukseen muuallakin kuin kotona. Luottamuksen syntymiseen vaikuttavat aikaisemmat kokemukset vastaavanlaisista tilanteista ja asioista. Keskeisenä tavoitteena kasvatuskumppanuudessa on luoda luottamuksellinen vuorovaikutusilmapiiri vanhempien ja työntekijöiden välille. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Dialogi

Dialogia voidaan pitää avaimena kuulemisessa. Vain sellainen vuorovaikutussuhde missä läsnä on kuuntelu voi olla aitoa ja siinä kaikilla osapuolilla on mahdollista tulla kuuluksi omine ajatuksineen. Dialogi on tasa-arvoista ja mielipiteitä kunnioittavaa, jolloin jokaisen tietämys on yhtä arvokasta sekä merkityksellistä puheessa ja vuorovaikutuksessa. Dialogisessa vuoropuhelussa on mahdollisuus olla erimieltä, suorapuheinen ja rehellinen, koska taustalla on kunnioituksen ja kuulluksi tulemisen kokemus. Dialogisessa keskustelussa ollaan tasavertaisia ajatellen, puhuen ja toimien yhdessä. Tällöin oma mielipide asioista ei ole lopullinen, vaan vuoropuhelun kautta käydään kohti lopputulosta. Dialogin tarkoituksena on luoda yhteistä ymmärrystä sekä antaa tilaa erilaisille tulkinnoille lapsesta ja yleensäkin todellisuudesta. Dialogisen kasvatusilmapiirin syntymiseksi on keskusteluilmapiiri vanhempien ja kasvattajien välillä oltava hyvä. Kasvattajan näkökulmasta ammatillisen dialogisen kasvatuskumppanuuden syntymiseksi on tärkeää, että hän erottaa oman elämäntarinansa useiden perheiden lukuisista elämäntarinoista, niin tiedollisella kuin emotionaalisellakin tasolla. Oman elämäntarinan eriyttäminen antaa tilaa kasvattajalle kuunnella kunnioittavasti sellaisia perheiden tarinoita, jotka voivat olla vastaan työntekijän omia arvoja ja asenteita. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

4.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuuden rakentaminen lähtee ensimmäisestä kohtaamisesta tutustumisen merkeissä lapsen ja perheen kanssa. Tutustumisen olisi hyvä tapahtua perheen kotona, koska se on luontevin paikka ensimmäiselle kohtaamiselle sekä koti on se paikka missä on turvallista puhua omasta lapsesta ja perheestä tutussa ja turvallisessa ympäristössä. Tutustumisen tarkoituksena on käydä läpi asioita päivähoiton aloittamisesta, perheen odotuksista päivähoitoa kohtaan sekä käydä aloituskeskustelu. Koti antaa myös varhaiskasvattajalle todellisemman kuvan perheestä ja heidän puheestaan sekä jättää työntekijän mielikuville vähemmän tilaa. Työntekijän tavoitteena on vahvistaa perheen päätöstä lapsen varhaiskasvatuksen piiriin saattamisesta ja kuunnella heidän ajatuksiaan, toiveitaan ja tietoja lapsesta. Avoimen keskustelun myötä myös vanhempien on helpompaa valmistella lasta päivähoitoon. Aloituskeskustelussa on muistettava se, että työntekijällä on vastuu tutustumistyön onnistumisesta lapseen ja perheeseen. Keskustelun tulee olla vanhempia ja perhettä kunnioittavaa, kuuntelevaa, luottamuksellista ja dialogista. Tämän keskustelun tekee lapsen tuleva omahoitaja, koska tällä luodaan pohja luottamukselliselle kasvatuskumppanuussuhteelle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–42.)

Kasvattajan tehtävä on moninainen ja vaatii ammattitaitoa hallita tilanteita. Hänen tehtävänä on lieventää lapsen eroahdistusta vanhempiin hoitopäivän aikana ja luoda hyvä suhde lapseen. Vähitellen kasvattaja auttaa lasta luomaan vuorovaikutussuhteen muihin tiimin aikuisiin ja auttaa lasta verkostoitumaan lapsiryhmään eli vertaisryhmäänsä. Pienen lapsen kohdalla lapsen tunteiden sanoittaminen on tärkeää ja kasvattajan on osattava myös vastata lapsen tunteisiin lohduttamalla ja olemalla tunteiden tulkkina sekä tunteijana. Vanhempien on helpompaa lähestyä tuttua hoitajaa joka tuntee heidän lapsensa parhaiten ja on ollut läsnä ensimmäisestä kohtaamisesta lähtien. Useissa kunnissa käytetäänkin omahoitaja käytäntöä, joka mahdollistaa yksilöllisemmän huomioimisen lasta ja perhettä kohtaan. Päivittäiset kohtaamiset lasta tuodessa päivähoitoon ja hakiessa ovat tärkeitä vuorovaikutustilanteita, joissa yhteistä vuoropuhelua käydään vanhemman, kasvattajan ja lapsen välillä. Näissä kohtaamisissa on hyvä kuulla lapsen ajatuksia ja kertomuksia päivästä ja tunteista kasvattajan kertoman lisänä. Kasvatuskumppanuus ja siinä syntyvä vuoropuhelu ovat keino käydä läpi tasavertaisessa vuorovaikutuksessa tavallisia päivittäisiä asioita, mutta myös pulmallisia tilanteita. Luottamuksellisen vuoropu-

helun tuloksena syntyy yleensä myönteinen ja avoin suhtautuminen, niin perheeseen kuin varhaiskasvattajaankin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43–45.)

4.4 Omahoitajuus

Päiväkodissa omahoitajuus toimintatapana tarkoittaa sitä, että jokaiselle lapselle on nimetty hoitaja, joka on sitoutunut vastaamaan lapsesta työaikansa puitteissa hoitopäivän ajan. Tämä työmenetelmä on kehitetty alun perin tukemaan lapsen sopeutumista uuteen ympäristöön sekä tukemaan lapsen sosiaalisia vuorovaikutustaitoja. Tutun ja vaihtumattoman aikuisen myötä lapsi pystyy luomaan kiintymyssuhteen uuteen aikuiseseen. Vanhempien kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että heidän on inhimillisempää ja luontevampaa tuoda lapsi hoitoon sekä keskustella saman tutun hoitajan kanssa päivänkulusta ja muista mieltä askarruttavista asioista. Vanhempien ja hoitajan välisen hyvän vuorovaikutussuhteen myötä, meillä varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on mahdollisuus tukea perheitä kokonaisvaltaisesti lapsen kasvua, kehitystä ja kotikasvatusta ajatellen. Omahoitajuudella tulisi olla jokaisessa toimipaikassa tietyt yhteiset säännöt siitä, miten omahoitajuutta työmenetelmänä toteutetaan ja millaisia asioita omahoitajuuteen halutaan sisällyttää. (Salminen & Tynnen 2011, 12–13.)

Vaikka omahoitaja tietääkin hoidettavasta lapsesta kaiken oleellisen, hänen on hyvä kertoa lapsesta myös tiiminsä muille hoitajille. Tällä pyritään siihen, että silloin kun omahoitaja ei ole paikanpäällä niin lapsi osataan huomioida oikein ja hänen tarpeisiinsa osataan vastata. Näin hoitajat saavat luotua jokaiseen lapseen turvallisen suhteen. Omahoitaja menetelmällä hoitaja voi keskittyä lähemmin omien hoitolapsiensä kehityksen tukemiseen ja oikeanlaisten haasteiden asettamiseen. Hoitaja tietää lastensa taitotasot, kehitystarpeet ja osaa huomioida näitä asioita päivittäisessä toiminnassa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 105–106.)

Nyky maailma on muuttunut hektiseksi, etäisyydet sukulaisiin ja tuttaviiin voivat olla pitkiä. On lapsia joiden elämässä nopeita muutoksia voi tapahtua paljon muun muassa avioerojen yleistymisen myötä. Tästä johtuvaa lapsen stressaamista pyritään vähentämään varhaiskasvatuksessa omahoitajuuden myötä. Omahoitajuudella pyritään siihen, että lasta vastassa olisi tuttu ja turvallinen aikuinen joka omalla rauhallisella ja kiireet-

tömällä olemuksellaan auttaisi lasta kehittymään vuorovaikutus- ja ryhmätaidoissa omaa tahtiaan. Päivähoidossa pysyvät ja kiinteät ihmissuhteet antavat lapselle turvallisuutta ja luottamusta, jossa hänellä on turvallista opetella ryhmä- ja sosiaalisia taitoja. Lapsen tottuessa päiväkodin ympäristöön omahoitajan tukemana, hän alkaa vähitellen ottaa kontaktia myös muihin aikuisiin ja lapsiin. (Salminen & Tynnenen 2011, 14–15.)

Oulun varhaiskasvatussuunnitelmassa nostetaan esille omahoitajuustyötapa, jonka tavoitteena on nostaa osaltansa varhaiskasvatuksen laatutekijöitä. Omahoitajuustyötapaa tekee varhaiskasvatuksesta helpommin lähestyttävää ja mahdollistaa laadukkaamman varhaiskasvatuksen toteuttamista lapsien, perheiden ja työntekijöidenkin näkökulmasta. Jokaisella lapsella on nimetyt omahoitajat, jolloin kiintymyssuhteen muodostaminen hoitajaan mahdollistuu luontevasti ja varhaiskasvatuksesta tulee laadukkaampaa sekä yksittäistä lasta huomioivampaa. Tämän edellytyksenä on kuitenkin se, että lapsiryhmän tulisi olla suhteellisen pieni kooltaan ja aikuisia ryhmässä riittävästi. Omahoitajuudella ja sen toteuttamisella työmenetelmänä on havaittu olevan lapsen kehitystä tukevia ominaisuuksia, kuten sosiaalisten vuorovaikutustilanteiden kehittämisessä sekä uusiin ympäristöihin ja tilanteisiin sopeutumisessa. Omahoitajuuden tarkoituksena on vahvistaa vuorovaikutussuhdetta lapseen ja lapsen perheeseen sekä olla lapselle läheisenä ja turvallisena aikuisena varhaiskasvatuksessa. Omahoitajuudella on myös työyhteisön arkea helpottavia tekijöitä, kuten työtehtävien selkeämpi hallinta pienryhmätoiminnan vuoksi sekä suhde omiin hoitolapsiin ja heidän vanhempiinsa syvenee omahoitajuuden toimintatapaa käytettäessä. Omahoitajuutta toteutettaessa on kuitenkin hyvä muistaa ja tiedostaa tiimityön tärkeys jokaisesta lapsesta yhdessä keskustellen ja asioita jakaen, näin toteutamme laadukasta varhaiskasvatusta. (Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2011, 14.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Tutkimustehtävät / tutkimuskysymykset

Tekemäni kyselyn tarkoituksena oli saada vastauksia ennalta asettamiini tutkimuskysymyksiin, jotka koskevat päiväkodin yhteisöllisyyttä ja kasvatuskumppanuutta vanhemman näkökulmasta tarkasteltuna. Tavoitteenani oli saada selville, että miten vanhemmat kokevat yhteisöllisyyden sekä kasvatuskumppanuuden päiväkodissa toimivan ja mitä heidän mielestään kyseiset osa-alueet pitävät sisällään. Mielenkiintoista on myös tarkastella vanhempien näkemyksiä omahoitajuudesta ja sen vaikutuksista kasvatuskumppanuuden syntymisessä sekä yleisesti omahoitajuuden etuja kasvatuskumppanuuden kannalta ajateltuna. Tarkoituksena on vastauksien perusteella nostaa esille vanhempien näkemyksiä yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden toimivuudesta sekä kartoittaa mahdollisia esille nousseista kehittämistarpeita.

Tutkimustulokset olen jaotellut tutkimuskysymyksittäin selkeämmän lopputuloksen saadakseni. Saamani vastaukset olen käsitellyt ensin vastauskohtaisesti ja tämän jälkeen olen erotellut vastauksista mahdolliset samankaltaisuudet tai eroavaisuudet. Lopuksi olen koonnut loppuraportin sen mukaisesti, millaisia näkemyksiä ja mielipiteitä vanhempien vastauksista on noussut esille.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisena vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisöllisyyden sekä kasvatuskumppanuuden ja kuinka näitä voitaisiin vanhempien mielestä kehittää?
2. Miten vanhempien näkökulmasta ajatellen yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus toteutuvat päiväkodin toiminnassa?
3. Tukeeko omahoitajuus kasvatuskumppanuuden syntymistä ja mitkä ovat omahoitajuuden edut kasvatuskumppanuutta ajatellen?

5.2 Tutkimustuloksien analysointia

1. Millaisena vanhemmat kokevat päiväkodin yhteisöllisyyden sekä kasvatuskumppanuuden ja kuinka näitä voitaisiin vanhempien mielestä kehittää?

Vastauksien perusteella yhteisöllisyys koettiin tärkeäksi osaksi päivähoitoa, jonka tavoitteena on vahvistaa kasvatusvuorovaikutusta vanhempien ja kasvattajien välillä. Päiväkodin yhteisöllisyyttä kuvailtiin erilaisien vuorovaikutustilanteiden kautta, kuten päivittäisten keskustelujen ja yhteisien päiväkodin tapahtumien kautta. Yhteisöllisyyden rakentumisen kuvailtiin vahvistuvan yhteisiä sääntöjä sekä toimintatapoja painottamalla ja noudattamalla eli tietyllä tavalla yhteen hiileen puhaltamisella. Vanhempien mielestä päiväkodin yhteisöllisyyttä lisääviä tekijöitä ovat erilaiset yhteiset perhetapahtumat, kuten pihatapahtumat, joulupuuhat eli sellaiset tilanteet missä perheillä on mahdollisuus tutustua toisiinsa, vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia sekä olla mahdollisuuksien mukaan osana päiväkodin toimintaa. Vastauksien perusteella päiväkodin yhteisöllisyyttä pidettiin tärkeänä ja yhteisöllisyyden toteutumiseen päiväkodissa kiinnitettiin huomiota. Useammassa vastaustauksessa painotettiin sitä, että heidän mielestään yhteisöllisyys on sitä, että puolin ja toisin niin vanhemmat kuin kasvattajatkin kunnioittavat toistensa ajatuksia ja kokemuksia kasvatuksesta. Vastauksista nousi myös esille tiiviin yhteistyön merkitys yhteisöllisyyden syntymisen kannalta. Päiväkodin henkilökunnasta lähtevää tiivistä yhteistyötä vanhempien- sekä muiden lapsen kanssa työskentelevien tahojen kanssa pidettiin tärkeänä, jotta yhteisöllisyys toteutuisi. Hienoa oli vastauksissa huomata myös lapsen aseman muistaminen yhteisöllisyyden vahvistumisessa eli otetaan lapsen mielipiteet ja tarpeet huomioon päivittäisessä toiminnassa ja yhteisien projektien suunnittelussa.

Yleisesti ottaen vastauksien perusteella päiväkodin yhteisöllisyyteen ja yhteistyöhön oltiin suhteellisen tyytyväisiä ja esille nostettuja kehitettäviä asioita oli vähän. Joitakin kehitettäviä seikkoja kuitenkin oli vastauksista poimittavissa. Yhteisien perhetapahtumien tärkeyttä painotettiin ja niitä toivottaisiin olevan enemmänkin, mutta huomioitu oli, että tapahtumien järjestäminen vaatisi enemmän perheitä mukaan vanhempaintoimikuntaan, jotta kaivattuja perhetapahtumia voitaisiin järjestää enemmän. Ihailtavaa oli vastauksien pohjalta todeta vanhempien näkökulmasta yhteisöllisyyden toimivan hyvin.

Vastauksien pohjalta haluaisin nostaa esille vanhemman ajatuksen mahdollisuudesta auttaa kasvattajia esimerkiksi tilanteissa, missä kaikki lapset ovat yhtä aikaa lähdössä jonnekin retkelle tai esimerkiksi hiihtämään, jolloin muun muassa pukemista ei voida suorittaa pienemmissä erissä vaan kaikki ovat yhtä aikaa pukemassa ja tarvitsemassa apua. Tällaisten tilanteiden varalta toivottiin ennakoon tiedottamista, jolloin halutesaan vanhemmilla olisi omien työvuorojensa puitteissa mahdollisuus olla auttamassa ja luomassa omalta osaltaan yhteisöllisempää toimintaa.

Vastauksien perusteella kasvatuskumppanuutta pidettiin yleisesti vanhempien ja kasvat-
tajien välisenä yhteistyönä, johon kuului molemmiin puolinen kunnioitus kasvatuskäy-
täntöjen, sääntöjen ja toimintatapojen suhteen. Vastuksista nousi myös esille se, että
vuorovaikutuksen kasvatuskumppanuudessa täytyy olla avointa ja vanhempien näke-
myksiä kunnioittavaa eli vanhemmalla on lapsesta olemassa se arvokas tieto, mitä var-
haishkasvattajat tarvitsevat tukeakseen lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä. Vastauksis-
ta nousi kasvatuskumppanuutta koskien tärkeä asia esille eli lapsen henkilökohtaisen
varhaishkasvatussuunnitelman tekeminen yhdessä vanhempien kanssa, minkä pohjalta
voidaan asettaa yhteisiä tavoitteita ja päämääriä lapsen parasta ajatellen. Kasvatus-
kumppanuudessa tulee muistaa jokaisen perheen omanlaisuus eli varhaishkasvattajan
tulee olla avoimesti kiinnostunut perheiden kasvatusnäkemyksistä, jotta hän voi sovel-
taa perheen kasvatuskäytäntöä päiväkodin sääntöjen, tapojen ja toimintatapojen puitteis-
sa. Kasvatuskumppanuus miellettiin myös tietojen vaihtamisena eli tietoja sekä huomi-
oita lapsesta yhdistämällä voimme niin kotona kuin päiväkodissakin tukea parhaalla
mahdollisella tavalla lapsen kehitystä. Yhdessä vastauksessa oli hienosti nostettu esille
tosiasia: vaikka lapsen kasvatuksesta päävastuu onkin vanhemmilla ja kodilla, niin on
hyvä tiedostaa, että lapsen viettäessä päivästään kolmasosan päivähoidossa, osallistuu
päiväkotia ja varhaishkasvattajat suurelta osin lapsen kasvatukseen, näin ollen kasvatus-
kumppanuuden tulee olla toimivaa.

Vastauksien perusteella voin todeta, että vanhemmat pitävät kasvatuskumppanuutta
tärkeänä ja tiedostavat miksi kasvatuskumppanuutta toteutetaan sekä mitä se pitää sisäl-
lään. Vastauksia analysoitaessa tuli aidosti tunne, että tässä päiväkodissa vuorovaiku-
tukseen ja kasvatuskumppanuuteen aidosti panostettiin. Vanhempien vastauksista nousi
esille myös kunnioitus ja arvostus varhaishkasvattajia ja heidän tekemäänsä tärkeää työtä
kohtaan. Varsinaisia kehittämisen tarpeita vastauksien pohjalta ei noussut esille vaan

puolestaankin kiiteltiin ja keuhuttiin henkilökuntaa tuesta ja hyvästä vuorovaikutuksesta sekä yhteistyöstä tilanteessa kuin tilanteessa.

2. Miten vanhempien näkökulmasta ajatellen yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus toteutuvat päiväkodin toiminnassa?

Yhteisöllisyyden koettiin vastauksien perusteella päiväkodissa sekä oman lapsen ryhmässä toimivan hyvin. Päiväkotitoimii avoimesti eli vanhemmille kerrotaan avoimesti päiväkotia koskevista asioista ja tapahtumista. Tiedottamisen koettiin olevan aktiivista ja hyvänä asiana pidettiin aktiivista sähköpostin kautta tiedottamista. Yleensäkin tiedon kulkuun oltiin useissa vastauksissa tyytyväisiä ja sen kerrottiin lisäävän yhteisöllisyyden tunnetta ja mahdollisuutta osallistua päiväkodin toimintaan. Yhteisöllisyyden toimivuutta ja toteutumista oli pohdittu henkilökemioiden kautta, toisin sanoen yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri koko päiväkodissa sekä lapsiryhmässä toteutuvat henkilöstön avoimuuden ja hyvän yhteistyön kautta. Yhteisöllisyyden kannalta tärkeät asiat, kuten vuorovaikutus, tasavertainen kasvatus mahdollistavat pysyvän henkilökunnan myötä. Vanhempien vastauksista nousi esille tärkeä yhteisöllinen asia eli yhteisöllisyys koskee koko perhettä, ei vaan lasta joka on hoidossa ja tämän kerrotaan toteutuvan päivittäisessä toiminnassa hyvin. Koko perhe huomioidaan toiminnassa, kohtaamisissa ja perheen tarvittaessa tukea, koko perhettä tuetaan eikä vaan hoidossa olevaa lasta. Yhteisöllisyyden toteutumisesta vanhempien mielestä kertoo myös se, että lapsi jää mielellään päiväkotiin ja että jokainen lapsi huomioidaan aamulla sekä toivotetaan tervetulleeksi. Yhteisöllisyyden tunnetta lisää vanhempien mielestä myös se, että vaikeatkin asiat voidaan ottaa päiväkodissa esille ja niistä keskustellaan hyvässä hengessä.

Vastausten perusteella kasvatuskumppanuuden koettiin toimivan hyvin päiväkodin henkilöstön kanssa. Tietoa lapsen päivästä koettiin saatavan hyvin ja kattavasti. Yleisesti ottaen tiedon kulkuun ja keskusteluiden riittävyyteen oltiin tyytyväisiä. Vanhempia kuunnellaan aidosti, mikä nousi tärkeäksi sekä hyvin toteutuvaksi asiaksi vanhempien mielestä ja kasvatuskumppanuuden toimimisen kannalta. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen kannalta pidettiin tärkeinä asioina aloituskeskustelun sekä kaksi kertaa vuodessa olevien varhaiskasvatuskeskusteluiden pitämistä, missä on mahdollisuus keskustella lapsesta ja lasta koskevista asioista syvällisemmin ja kiireettömämmin kuin päivit-

täisissä kohtaamisissa. Vastauksista nousi esille myös kasvattajien aito läsnäolo sekä perheiden kanssa yhteisen kasvatustehtävän toteuttaminen eli jos kotona on lapsen kanssa jotakin pulmia / haasteita, hoitohenkilökunnalta saa hyviä vinkkejä sekä he toimivat kanssakulkijana ja kuuntelijana. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista pidettiin tärkeänä ja vastauksien perusteella vanhemmat kokivat tulleet kuulluksi yhteisiä tavoitteita sekä niiden noudattamista suunniteltaessa.

3. Tukeeko omahoitajuus kasvatuskumppanuuden syntymistä ja mitkä ovat omahoitajuuden edut kasvatuskumppanuutta ajatellen?

Vastauksista saamani tiedon perusteella sekä peilaten sitä teoriaosuuteeni voin todeta omahoitajuuden vahvistavan kasvatuskumppanuuden syntymistä. Vanhempien kokemusten mukaan kasvatuskumppanuuden syntymistä vahvisti se, että tuttu hoitaja loi lapselle ja perheelle turvallisuutta sekä mahdollisuuden syvällisempään keskusteluun. Omahoitajan koettiin olevan lähempänä perheen ja lapsen arkea, koska hänen kanssaan käytiin kasvatust keskustelut ja hänen kanssaan perhe sai rauhassa tutustua uuteen hoitopaikkaan ja sen arkeen. Omahoitaja menetelmää pidettiin tärkeänä, koska omahoitaja huomasi lapsesta mahdolliset muutokset helposti ja keskusteli niistä vanhempien kanssa. Vastauksista nousi myös esille, että lapselle kehittyi vahvempi kiintymyssuhde omahoitajaan kuin muihin hoitajiin, mitä pidettiin tärkeänä kasvatuskumppanuudenkin kannalta. Omahoitajuuden eduiksi nousi myös kokemuksia siitä, että hän tuntee lapsen hyvin ja tietään hänen taitotasonsa, kehitystarpeet sekä kasvatust keskustelussa yhdessä asetetut tavoitteet ja osaa tukea sekä asettaa haasteita lapsen kehitystarpeiden mukaisesti. Vastauksista nousi esille myös kokemuksia, että kun lapsi saa luoduksi omahoitajaan vahvan kiintymyssuhteen niin hänen on tämän jälkeen helpompaa turvautua muihinkin ryhmän aikuisiin.

Vaikka omahoitajuuden etuja ja tärkeyttä niin lapsen kuin kasvatuskumppanuuden syntymisen kannalta perusteltiin tärkeiksi, niin vastauksissa oli kuitenkin korostettu sitä, että koko lapsiryhmän aikuisten kanssa vuorovaikutus ja kasvatuskumppanuus toteutuvat hyvin. Ja vaikka omahoitajuutta lapsiryhmässä toteutetaankin, niin jokainen hoitaja koetaan tavallaan omahoitajana eli vanhempien mielestä jokainen lapsi saa turvallisen ja

hyvän hoidon riippumatta siitä onko hänen kanssaan omahoitaja vai joku toinen ryhmän aikuisista.

5.3. Johtopäätöksiä

Tutkimukseni lähtökohtana oli vanhempien näkemyksien ja kokemusten esilletuominen yhteisöllisyyden sekä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta sekä näihin liittyvien mahdollisten kehitystarpeiden kartoittaminen. Ammatilaisen näkökulmasta voimme ajatella yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden toimivan moitteettomasti, mutta on hyvä saada vanhemmilta todellista tietoa, koska jokainen ihminen kokee asiat eritavalla ja jokaisella voi olla erilaisia odotuksia yhteisöllisyydeltä ja kasvatuskumppanuudelta. Vanhemmille suunnittelemani ja lähettämäni kyselykaavakkeen tarkoituksena on ollut selvittää, että miten vanhemmat ymmärtävät käsitteet yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus sekä miten ne käytännössä rakentuvat ja toteutuvat.

Tekemäni kyselyn perusteella vanhemmat kokevat yhteisöllisyyden kasvatusvuorovaikutuksena vanhempien ja kasvattajien välillä. Päivittäiset keskustelut varhaiskasvattajien kanssa sekä erilaisien yhteisien tapahtumien järjestämisen koettiin lisäävän yhteisöllisyyttä. Aktiivista tiedottamista painotettiin myös eli koettiin, että vanhemmat otettiin päiväkodin arkeen mukaan tiedottamisen kautta. Luottamus päiväkodin ja henkilöstön työskentelyyn sekä toimintaan tuli myös esille useassa vastauksessa. Uskon tämän johtuvan siitä, että vanhemmille avoimesti kerrottiin toiminnasta ja päivän tapahtumista vaikka kerrottavana olisi jotakin ikävääkin asiaa. Päiväkodin koettiin olevan yhteisöllinen ja jokaisen yksilön huomioon ottava, mutta yhteisiä tapahtumia toivottaisiin olevan enemmän jotta perheet voisivat näissä tilanteissa kohdata ja saada mahdollista vertaistukea saman ikäisten lasten vanhemmilta.

Molemminpuolista kunnioitusta nostettiin esille ja sen kerrottiin toteutuvan hyvin niin yhteisöllisyyttä kuin kasvatuskumppanuuttakin ajatellen. Vastauksien perusteella tuli kokemus, että vaikka päivä koti on iso, niin siellä kuitenkin moniammatillinen yhteistyö toimii ja toiminta on yhteisöllistä. Myös päiväkodin sisäisten ryhmien toimintaa keuhuttiin ja esille nousi lapsilähtöisyys sekä lapsen aito huomioiminen. Mielestäni lapsilähtöisyys on osana yhteisöllistä toimintaa eli jokaisella on mahdollisuus osallistua toimin-

nan kehittämiseen ja ideoimiseen iästä tai asemasta riippumatta, kuitenkin niin, että toiminnan tavoitteet tulee huomioitua. Vanhempien vastauksista päätellen he ovat aidosti kiinnostuneita päiväkodin toiminnasta sekä lapsiensa hyvinvoinnista ja haluavat tuoda esille omankin näkemyksensä jokapäiväisen toiminnan kehittämiseksi sekä yhteisöllisyyden vahvistamiseksi.

Vanhemmat pitivät toimivaa kasvatuskumppanuutta erittäin tärkeänä asiana lapsen kehityksen ja kasvun tukemisen näkökulmasta ajatellen. Myös koko perheen huomioimista pidettiin tärkeänä, mikä onkin tärkeää kasvatuskumppanuuden kannalta eli olemme kasvattajina tietoisia koko perheestä ja perheen tilanteesta, jolloin voimme yhdessä vanhempien kanssa toteuttaa hyvää kasvatuskumppanuutta toistemme tietoja ja käytäntöjä täydentäen. Kasvatuskumppanuutta ja sen toimivuutta pidettiin tärkeänä ja vastauksien perusteella vanhemmat olivat tyytyväisiä kasvatuskumppanuuden toteutumiseen. Vuorovaikutuksen kuvailtiin olevan vastavuoroista ja vanhempien näkemyksiä kunnioittavaa. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen kannalta pidettiin tärkeänä omahoitajuutta ja sen toteutumista eli omahoitajuutta toteutettaessa kasvatuskumppanuuden koettiin olevan syvempää ja antoisampaa lapsen sekä perheen kannalta. Kasvatuskumppanuudessa painotettiin, että kasvattajan tulee aidosti kuunnella vanhempia ja kunnioittaa perheiden erilaisia kasvatuskäytäntöjä. Vanhemmat kokivat perheiden kasvatuskäytäntöjä kunnioitettavan ja toteutettavan varhaiskasvatuksessa päiväkodin sääntöjen, toimintatapojen sekä tapojen puitteissa. Vastauksien mukaan vanhemmat tiedostivat hyvin kasvatuskumppanuuden toteuttamisen periaatteet ja pitivät kumppanuutta tärkeänä. He kokivat saavansa tarvittaessa tukea päiväkodin henkilökunnalta haasteellisissa tilanteissa tai yleensäkin tilanteissa missä omat tiedot ja taidot eivät välttämättä riittäneet.

Omahoitajuus ja sen merkitys kasvatuskumppanuuden syntymiseen on kiinnostanut minua henkilökohtaisesti, koska oman näkemykseni myötä omahoitajuus tukee kasvatuskumppanuuden syntymistä ja rakentumista. Vanhempien vastauksien pohjalta oli sama näkemys havaittavissa, eli omahoitajuutta pidettiin lapsen ja perheen kannalta tärkeänä asiana. Kuvailtiin, että oli helpompaa kertoa esimerkiksi mieltä painavista asioista aina samalle henkilölle ja tätä myötä myös koettiin kasvatuskumppanuudesta rakentuvan syvällisempää ja lapsen kasvua sekä kehitystä tukevampaa. Vastauksissa painotettiin myös omahoitajuuden etuja lapsen kiinnityssuhteen syntymisen kautta. Päivähoidon aloittaessa koettiin lapselle olevan sopeutumisessa uuteen ympäristöön hyötyä

siitä, että päiväkodissa oli aina tuttu ja turvallinen omahoitaja vastassa. Hän osasi tukea lasta eroahdistuksessa, sekä huomasi lapsessa mahdolliset muutokset nopeasti ja niihin oli tämän vuoksi mahdollista tarttua heti.

Omahoitajuutta pidettiin tärkeänä, kun lapsi aloitti päivähoidon mutta vastauksissa korostettiin kaikkien ryhmän hoitajien kanssa sujuvaa kasvatuskumppanuutta ja toimivaa vuorovaikutusta. Vastauksien perusteella voin todeta, että omahoitajuus on merkittävää pienten lasten ryhmissä, missä lapsella ei ole välttämättä sanoja tai keinoja tuoda omaa näkemystään esille sekä kiintymyssuhteen syntymisen kannalta omahoitajuus on tärkeää. Isompien lasten ryhmissä omahoitajuus ei ole niin merkitsevässä osassa lapsen kannalta, jos hän on ollut samassa päiväkodissa jo pidempään ja kaikki varhaiskasvattajat ovat hänelle tuttuja ja turvallisia aikuisia. Pidän omahoitajuutta tärkeänä toimintatapana uuden lapsen aloittaessa päivähoidon, koska niin lapsen kuin perheenkin on helpompaa sopeutua uuteen tilanteeseen, kun tukena on yksi tuttu ja turvallinen aikuinen jonka kanssa voi tutustua toimintaan ja luoda pohjaa kasvatuskumppanuudelle.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni aloitusvaiheessa minulla oli näkemystä Ritaharjun päiväkodin yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvattajan näkökulmasta yhdeksän viikon harjoittelun osalta kahdesta eri lapsiryhmästä. Kyselytutkimuksen tekeminen oli mielestäni hyvä ratkaisu, koska sain avoimien kysymysten kautta aitoa tietoa siitä, miten vanhemmat oikeasti ymmärsivät yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden sekä niiden toimivuuden arjessa. Oma tietämykseni niin varhaiskasvatuksen yhteisöllisyydestä kuin kasvatuskumppanuudestakin lisääntyi ja syventyi opinnäytetyön tekemisen myötä.

Pidän kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista tärkeänä, joten nyt minulla on hyvää tietopohjaa oman ammatillisen kehittymisen tueksi sekä vanhempien näkemyksiä, joiden pohjalta voin omalta osaltani toteuttaa kasvatuskumppanuutta hyvin. Nykyisin perheillä ei välttämättä ole sukulaisia tai tuttuja paljon ympärillä jakamassa kasvatusta ja ajatuksia kasvatuksesta eli tukiverkostot voivat olla pienet. Tällöin mielestäni kasvatuskumppanuuden toteutuminen vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä sekä arjen haasteiden yhteinen miettiminen auttaa jaksamaan perheitä paremmin. Varhaiskasvattajalla on myös oiva mahdollisuus lasten kautta auttaa perheitä löytämään vertaistukea toisilleen muista samassa tilanteessa olevista perheistä. Oli hienoa huomata, että yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus toimivat päiväkodissa aidosti ja varhaiskasvattajat sekä vanhemmat sitoutuivat niiden toteuttamiseen.

Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi eteni suunnittelemani aikataulun mukaisesti, vaikka opintojen nopeuttaminen on tuonut omat haasteensa opinnäytetyön tekemiselle sekä uudessa työssä toimiminen on vienyt paljon aikaa ja voimavaroja. Toisaalta päiväkodissa työskennellessä olen voinut havainnoida ja käytännössä kokeilla esimerkiksi hyvän kasvatuskumppanuuden rakentamista sekä kiinnittää huomiota tutkimuksessani esille nousseisiin asioihin siitä, mitä asioita vanhemmat pitävät kasvatuskumppanuudessa tärkeänä. Haastavinta mielestäni projektissa on ollut aiheen rajaaminen ja kyselyn tekeminen. Työn alkuvaiheessa jumiuduinkin yhteisöllisyyteen ja koska tietoa löytyi vähän, niin ajattelin jo aiheen vaihtamista. Kasvatuskumppanuus kiinnosti minua henkilökohtaisesti paljon ja on mielestäni luomassa osaltansa päiväkodin yhteisöllisyyttä, joten kasvatuskumppanuutta oli mielestäni luontevaa tutkia yhteisöllisyyden kanssa.

Kyselyn tekeminen oli monivaiheinen prosessi, mikä aiheutti paljon pohtimista ja uudelleen miettimistä ohjaavien opettajien vinkkien myötä. Kyselyni muuttikin muotoaan moneen kertaan ennen viimeisintä muotoaan. Oma prosessinsa oli myös Webropol -kyselyn tekeminen, mikä vaati aikaa ja tutustumista kyselyn tekemiseen ja toteuttamiseen sekä lopuksi raporttien työstämiseen ja analysointiin. Webropol – kysely oli loppujen lopuksi hyvä ratkaisu ja helppo toteuttaa sekä siinä mielessä luonteva ratkaisu, että muutkin päiväkodin tiedotteet vanhemmille menevät sähköisessä muodossa Omaouluntai sähköpostin kautta. Mietin jälkikäteen vanhempien vastauksia analysoitaessa, että olisiko jonkinlainen teoriakooste esimerkiksi yhteisöllisyydestä ollut saatekirjeen mukana hyvä ratkaisu, jotta yhteisöllisyydestä olisi tullut esille syvempääkin tietoa. Mutta toisaalta kyselyn tarkoituksena oli saada selville miten vanhemmat yhteisöllisyyden ja kasvatuskumppanuuden ymmärsivät ja kokivat, niin olisiko teoriapohja johdatellut vanhempia vastaamaan jollakin tietyllä tavalla.

Tutkimukseni on päiväkodin kokoa ajatellen vain muutamien vanhempien vastauksista koostuva, joten sitä voidaan pitää suuntaa antavana tietona vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista yhteisöllisyydestä ja kasvatuskumppanuudesta. Mielestäni yhteisöllisyys ja kasvatuskumppanuus ovat tutkimuskohteina tärkeitä, koska nykyisin näistä puhutaan paljon ja niiden toimivuuteen kiinnitetään huomiota. Kasvatuskumppanuudesta on tehty paljon tutkimuksia, joten yhteisöllisyyttä voisi jatkossa tutkia syvällisemmin päiväkodin eri yhteisöjen näkökulmasta esimerkiksi varhaiskasvattajien tai lasten näkökulmasta. Kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista olisi puolestaan mielenkiintoista tutkia sellaisten perheiden näkökulmasta, joiden lapset kulkevat, esimerkiksi taksilla päiväkotiin ja vanhempia nähdään todella harvoin.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs uudistettu painos. Vastapaino. Tampere.

Haapamäki, Jouko & Kaipio, Kalevi & Keskinen, Soili & Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria 2000. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tammi. Helsinki.

Haapamäki, Jouko 2000. Näkökulmia päiväkodin yhteisöllisyyteen. Teoksessa Haapamäki, Jouko & Kaipio, Kalevi & Keskinen, Soili & Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tammi. Helsinki. 13-25.

Ikonen, Merja 2006. Lasten vuorovaikutus ja leikki yhteisöllisyyden rakentajana. Teoksessa Karila, Kirsti & Alasuutari, Maarit & Hännikäinen, Maritta & Nummenmaa, Anna Raija & Rasku - Puttonen Helena (toim.). Kasvatusvuorovaikutus. Vastapaino. Tampere. 149–165.

Järvinen, Mervi & Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Kirjapaja. Helsinki.

Kaipio, Kalevi 2000. Mitä yhteisöllisyys on? Teoksessa Haapamäki, Jouko & Kaipio, Kalevi & Keskinen, Soili & Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria. Yhteisö kasvattaa. Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Tammi. Helsinki. 11–12.

Kaipio, Kalevi 1995. Yhteisöllisyys kasvatuksessa. Jyväskylän Yliopisto.

Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut. Turva ja tunteet lapsen silmin. PS-kustannus. Jyväskylä.

Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Gummerus. Vaajakoski.

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu 2012. Opinnäytetyön ohje. Hakupäivä 13.9.2012.

<<http://edu.tokem.fi/?deptid=24138>>

Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö. Teoksesta Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. PS-kustannus. Juva. 151–177.

Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2011. Hakupäivä 2.1.2013.

<http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=c12c37bf-157a-4ce6-a084-48e86f24972e&groupId=112792>

Pitkäranta, Ari.2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle työkirja. Satakunnan AMK. Hakupäivä 17.3.2013.

<[http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaran](http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaran%20ta.pdf)
[ta.pdf](http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaran%20ta.pdf)>

Pohjola, Anneli 2007. Eettisyyden haaste tutkimuksessa. Teoksessa Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.). Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. 11–31.

Ritaharjun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2011. Hakupäivä 13.3.2013.

<[http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=1f0a0c1e-ffe1-41ad-91d1-](http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=1f0a0c1e-ffe1-41ad-91d1-df6d1769b8c9&groupId=112792)
[df6d1769b8c9&groupId=112792](http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=1f0a0c1e-ffe1-41ad-91d1-df6d1769b8c9&groupId=112792)>

Ritaharjun päiväkotitoiminta-ajatus. Hakupäivä 13.3.2013.

<<http://www.ouka.fi/oulu/ritaharjun-paivakoti/toiminta-ajatus>>

Salminen, Eija & Tynnenen, Kirsi 2011. Omahoitajana päiväkodissa. Omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Pedatieto. Saarijärvi.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. STAKES. Hakupäivä 12.9.2012.

<<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7cef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>>

Viinamäki, Leena & Saari, Erkki (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Tammi. Helsinki.

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje
- Liite 2. Webropol – kysely Word-pohjalla

Hei,

Olen Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa kolmatta vuotta sosionomiksi opiskeleva aikuisopiskelija. Erikoistun opinnoissani lapsi- ja nuorisotyöhön ja tavoitteenani on valmistua keväällä 2013. Opinnäytetyöni teen Ritaharjun päiväkodin yhteisöllisyydestä / kasvatuskumppanuudesta vanhempien näkökulmasta tarkasteltuna. Opinnäytetyötäni varten suoritan kyselyn päiväkodin vanhempaintoimikunnassa toimiville vanhemmille. Opinnäytetyöni valmistumisen ja ennen kaikkea todellisen sekä luotettavan tiedon saamiseksi olisi erittäin tärkeää, että vastaisitte kyselyyni.

Sitoudun noudattamaan opinnäytetyötä tehdessäni tutkimuseettisiä periaatteita sekä tietolainsäädäntöä. Kyselylomakkeeseeni vastanneet henkilöt eivät ole millään tavalla tunnistettavissa opinnäytetyössäni vaan kaikki kyselyyn vastanneet vanhemmat pysyvät anonyymeinä. Tutkimuksen loppupäätelmiä tehdessäni kirjaan teidän vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä yleisellä tasolla opinnäytetyöhöni. Kyselyn vastauksia ei ole mahdollista kenelläkään ulkopuolisella lukea, eli säilytän ne asianmukaisesti ja opinnäytetyöni valmistuttua hävitän tutkimusaineiston.

Valmis opinnäytetyö on luettavissa kesäkuussa 2013 Internet lähteessä: www.theseus.fi. Mikäli teille tulee mieleen kysymyksiä opinnäytetyöhöni liittyen, niin vastaan niihin mielelläni.

Kiitos kyselyyni vastanneille jo etukäteen!

KYSELYNI ON AVOINNA AJALLA 21.1 – 31.1.2013

Tästä pääset vastaamaan kyselyyni:

<http://www.webropolsurveys.com/S/EB7D112E64018BD0.par>

Ystävällisin terveisin

Anne Ylitalo

Sosionomi (AMK) opiskelija

p. xxx xxxxxxxx

sp. anne.ylitalo@edu.tokem.fi

Kysely päiväkodin vanhempaintoimikunnan vanhemmille

Tämän kyselyn tarkoituksena on tuottaa tietoa vanhempien näkemyksistä ja kokemuksista koskien päiväkodin yhteisöllisyyttä, kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuutta. Vanhempien näkemykset edellä mainituista asioista ovat erittäin tärkeitä päiväkodin toiminnan kehittämisen kannalta ja vastaamalla kyselyyni mahdollistatte näkemyksienne ja kokemuksienne esille tuomisen.

1. Vastaajan sukupuoli

- ☐ Nainen
- ☐ Mies

2. Minkä ikäinen lapsesi on?

- ☐ 1 vuotta
- ☐ 2 vuotta
- ☐ 3 vuotta
- ☐ 4 vuotta
- ☐ 5 vuotta
- ☐ 6 vuotta

3. Kuinka kauan lapsesi on ollut Ritaharjun päiväkodissa hoidossa?

- ☐ alle puoli vuotta
- ☐ alle vuoden
- ☐ yli vuoden
- ☐ enemmän kuin kaksi vuotta

4. Kuvaile, mitä mielestäsi yhteisöllisyys on päiväkodissa?

5. Miten yhteisöllisyys mielestäsi toteutuu päiväkodin toiminnassa?

6. Millä tavoin päiväkodin yhteisöllisyyttä voitaisiin mielestäsi kehittää?

7. Mitä kasvatuskumppanuus mielestäsi tarkoittaa/pitää sisällään?

8. Miten kasvatuskumppanuus mielestäsi toteutuu päivittäisessä toiminnassa?

9. Millä tavoin kasvatuskumppanuuden toteutumista voitaisiin mielestäsi kehittää?

10. Mitkä ovat mielestäsi omahoitajuuden edut?
(esimerkiksi lapsesi tai kasvatuskumppanuuden kannalta ajatellen)

KIITOS VASTAUKSISTASI!